

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
ARVEN FRA ROSENIUS

3/2016

6
Rosenius må på plads i en ny stue

21
Var det mig, du mente, Herre?

30
To måder at læse Det Gamle Testamente på

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 3/2016. Årgang 152
ISSN 0901-4802
Budskabet udkommer seks gange om året.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENTSPRISER

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660
dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke
nødvendigtvis redaktionens synspunkter,
men redaktionen er ved deres optagelse
ansvarlig for, at holdninger og syns-
punkter må kunne rummes inden for
det, som Luthersk Mission (LM) står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tyde-
lig kildeangivelse.

REDAKTOR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Henning Haahr Andersen,
professor i matematik, Aarhus
h.haahr.andersen@gmail.com

Inge Bøgel Lassen,
lærer, Aalborg
ibl@adslhome.dk

Per Westh Jensen,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Tal forståeligt og ikke indforstået
Ole Solgaard

TEMA:**ARVEN FRA ROSENIUS**

- 06 Rosenius må på plads i en ny stue
Andreas Kammersgaard Ipsen
- 10 Kristus døde for os og lever i mig
Finn Aa. Rønne
- 14 Usunde elementer hos Rosenius
Jens Jensen
- 20 Alt er færdigt!
C.O. Rosenius

FOR TROEN

- 21 Var det mig, du mente, Herre?
Silas O.

- 26 En mulig umulighed
Anne Christine Pedersen

HORISONT

- 28 Ikke-målbart udbytte
- 29 Demokratiet må bygge på gode værdier

ANDRE ARTIKLER

- 30 To måder at læse Det Gamle Testamente på
Ole Andersen

BOGER

- 34 Ord bliver til liv
- 35 Komme dit rige
- 36 Vær glad med god samvittighed
- 37 Som om Gud ikke findes
- 38 Kroppen og ånden

Det er centralt hos Rosenius, at vi ikke skal gennemleve forskellige stadier som anger og alvor eller præstere en tro, før vi må komme til Jesus. Det er vigtigt og frigørende

LEDER

Tal forståeligt og ikke indforstået

AF OLE SOLGAARD

Informationer og forkyndelse skal kunne forstås af nye i fællesskabet. Men evangeliets "fremmede" indhold skal ikke nedtones.

Den nye medarbejder blev uden yderligere forklaring præsenteret med ordene: "Vi har ansat Sofie i køkkenet på x-institution; det er Sofus' svigerdatter."

Hvordan skal man som ny eller ikke-indfødt i foreningen vide, hvad Sofus hedder til efternavn, eller hvilket engagement han har haft på institutionen i årtierne forud? I øvrigt ville det være mere væsentligt at få at vide, hvem Sofie selv er.

Navnene er opdigtede, men eksemplet er taget fra et afdelingsmøde i LM (eller oversat til almindelig dansk: en generalforsamling i en af Luthersk Missions regioner). Jeg fik dermed en tydelig påmindelse om, hvor tilbøjelige mange er til at kommunikere på en indforstået måde.

Nogle mener, at den indforståethed er i orden til en generalforsamling, for de fleste ved jo godt, hvem der er tale om. Jeg mener derimod, at vi bør tage det alvorligt, at vi gerne vil involve-

re nye og yngre folk i foreningen. Hvis kommunikationen forudsætter, at man har været der mange gange før, er det ikke så sært, at kun Tordenskjolds soldater møder frem.

Det er ikke familiefødselsdag

Af og til hører jeg til udadrettede møder, at "nu vil vi synge et bordvers", og så istemmer man sangen, som om alle burde kende den på forhånd. Hvis man i stedet henviste til teksten i sangbogen eller på lærredet, havde den nye også en chance for at føle sig inkluderet i fællesskabet.

Nogle vil måske synes, at det er småting at gå op i. Ja, det er det måske. Men sagen er, at en ændring af små ting kan få større betydning.

Mit ærinde er at øge opmærksomheden på, at meddelelser og informationer i menighedssammenhæng ikke får et for indforstået eller familiært præg. Vi vil jo gerne være åbne og inkluderende over for alle.

Hvis der henvises til navne, forkortelser eller andet, som det underforstået forventes, at alle kender, kan man som ny føle sig malplaceret, som om man er dumpet ind til en intern familiefødselsdag.

Vi skal i den forbindelse være opmærksomme på, at traditionsbunden kultur og snak om de kristelige stamtavler i praksis kan komme til at fungere som en betingelse for at være fuldt integreret i en kristen forsamling. I så fald har vi forhindret mennesker i at møde det betingelsesløse evangelium.

Evangeliet er fremmedartet

Det betyder ikke, at der ikke må være noget fremmedartet over et kristent møde. Hvis man ikke er fortrolig med Bibelen og Jesus, er der meget, især i forkyndelsen, der gør, at man kan føle sig udenfor. Og det kan – ret forstået – være i orden. Evangeliet er og bliver fremmedartet.

Her er det i øvrigt tankevækkende, at nogle kristne forsamlinger har travlt med at nedtone det kristne indhold, når man vil være udadrettet. Man vil helst give et ufarligt indtryk, så folk føler sig inkluderet og ikke føler sig stødt af hverken lov eller evangelium.

Det er mit ønske, at vi bliver bedre til at være åbne, inkluderende og imødekommende i vores fællesskaber, så indspisthed ikke lukker nye mennesker ude – og at vi samtidig tør vedkende os, at evangeliet er anstødeligt, og at man er uden for Guds Rige, hvis man ikke lever med Jesus som frelser og herre.

At der på den måde vil være noget i enhver kristen forsamling, der umiddelbart virker mere ekskluderende end inkluderende, må vi på ingen måde bruge som en undskyldning for, at nogle føler sig uden for fællesskabet.

Forkynd forståeligt

Nu er jeg måske næsten på vej til at frede forkynnderne i denne sammenhæng. Men så let slipper de/vi nu ikke. Ifølge undersøgelsen i *Projekt God Forkyndelse* mener 79 % af forkynnderne, at deres forkyndelse er forståelig for ikke-kirkelige tilhørere, men kun 40 % af tilhørerne mener det samme.

Selvom man ikke åndeligt forstår og erkender det, der tales om, skal de ord, der siges, gerne i

Hvis kommunikationen forudsætter, at man har været der mange gange før, er det ikke så sært, at kun Tordenskjolds soldater møder frem

sig selv eller i sin sammenhæng være forståelige for de fleste.

Der ligger altså en udfordring til forkynnderne. Vi må øve os i at tale et jævnt og ligefremt dansk. De bibelske sandheder skal gerne kunne formidles på et forståeligt sprog, så indforståede vendinger eller outdated sprog ikke forhindrer tilhørerne i at høre, hvad der siges – og dermed heller ikke forhindrer dem i at gribe om det i tro.

Indforståede "fromme" vendinger og metaforer kan f.eks. være formuleringer som "at knæle ved korsets fod".

Problemet er ikke så meget de bibelske "fagudtryk" som nåde, synd, tro, frelse osv. De er oftest nødvendige for at formidle det bibelske indhold. Man må blot gøre sig umage med at forklare deres indhold, så de ikke misforstås ud fra den betydning, som ikke-kirkelige tilhørere ofte på forhånd lægger i ordene.

Inkluderende og forståelig

Hvis vi går ind for LM's kerneværdier som "Frit evangelium" og "Tydelig mission", må det også afspejle sig i den kommunikation, der sker fra mødeledere og forkynndere – og i den udtalte kommunikation.

Vi må ikke gøre det svært for andre at komme ind i fællesskabet – hverken ved at knytte (uudtalte) betingelser til evangeliet, ved at tale indforstået og ekskluderende eller ved at forkynde med uforståelige ord.

Derimod er det værd at satse på at være og formulere sig på en åben og inkluderende måde. Og vi må bestræbe os på at forkynde Guds ord uzensureret – med forståelige ord – så mennesker ser, om de i Guds optik reelt er indenfor eller udenfor. ■

Ole Solgaard

TEMA

Rosenius må på plads i en ny stue

AF ANDREAS KAMMERSGAARD IPSEN

Jeg er blevet eksistentielt forbundet med evangeliet. Det er arven fra Rosenius. Men hvordan kan arvegodset anvendes og berige os i en helt ny tid?

Andreas Kammergaard Ipsen, f. 1983

Præst i Tarm Frimenighed
andreas@tarmfrimenighed.dk

For omkring femten år siden – dengang jeg var ti kilo lettere og stadig havde en præsentabel hårpragt – lå jeg en aften på min seng og læste Rosenius. Den foregående jul havde min mormor foræret alle sine børnebørn den opdaterede udgave af den svenske vækkesprædikants skrifter. Det blev den sidste jul, vi kunne fejre sammen med min mormor, inden hun gik hjem til Jesus, og derfor fik netop denne julegave en særlig betydning for mig.

Den aften var jeg gået i gang med det første bind: *Gud kalder*, og jeg skulle ikke mange sider ind i bogen, før der blev vendt op og ned på min relation til Gud.

I et af de første kapitler behandler Carl Olof Rosenius Jesu afskedstale til disciplene, hvor Jesus taler om, at "Helligånden skal overbevise verden ... om synd: at de ikke tror på mig" (Joh 16,8-10). Til dette skriver Rosenius: "Al synd

mod De ti Bud er sonet og ude af stand til at fordømme den, som ikke ved sin vantro fordømmer sig selv."¹

Da jeg læste disse ord, var det, som om tiden gik i stå. Jeg læste ordene igen. Og igen. Og igen. Pludselig oplevede jeg noget, som jeg ikke på forhånd havde kunnet forestille mig: evangeliet gik op for mig.

Det var jo ikke, fordi jeg ikke godt "vidste" det i forvejen. Jeg kendte udmærket godt den luthersk-rosenianske frelseslære, men jeg havde kun kendt den intellektuelt. Pludselig kendte jeg den eksistentielt.

Det, som gik eksistentielt op for mig, var, at min synd ganske enkelt var taget ud af ligningen i mit forhold til Gud. Ja, ikke bare min synd, men også min fromhed og alt, hvad jeg kunne finde på at mene og tænke om mig selv, blev irrelevant. Jesus blev alfa og omega i mit forhold

til Gud. Med ét slag blev Jesus større, og jeg selv mindre.

Livsforbundet med evangeliet

Der var engang, hvor jeg kendte min kone intellektuelt. Det var, før vi blev kærestes. Jeg vidste, hvem hun var og havde hilst på hende nogle gange, men hvad hun i øvrigt gjorde, sagde eller tænkte, havde ikke den store indflydelse på mig og mit liv. Men nu, efter vi blev kærestes, og især efter vi blev gift, kender jeg hende ikke bare intellektuelt, men eksistentielt. Den, hun er, og det, hun gør, siger og tænker, har direkte indflydelse på mig og min hverdag. Jeg er blevet livsforbundet med min kone.

På samme måde gik jeg den aften for femten år siden fra at være bekendt med evangeliet til at blive eksistentielt livsforbundet med evangeliet. Det var pludselig *min* synd, som Jesus havde sonet, og det var *mit* gudsforhold og *min* evige skæbne, som ene og alene var bestemt af, om jeg satte min tillid til Jesus eller ej.

Det var arven fra Rosenius til mig.

Arven

Temaet for dette nummer af *Budskabet* er "Arven fra Rosenius". Jeg kan godt lide den formulering. En arv er noget værdifuldt, man kan modtage uden selv at skulle bruge penge på det.

Det kan fx dreje sig om bedstefars sofa. Det er afdøde bedstefar, og ikke mig, der har brugt tid og kræfter på at tjene pengene til at købe sofaen, og jeg kan nu modtage og gøre brug af den helt kvit og frit. Arbejdet er gjort for mig, og det ville være tåbeligt af mig at smide bedstefars sofa på lossepladsen for så selv at gå ud og købe en anden magen til.

På samme måde er det med den åndelige arv, vi har fået fra fx Rosenius. Det ville være tåbeligt på forhånd at afskrive Rosenius og hans budskab som "forældet" eller "kedeligt", for vi kan faktisk spare os selv en del kræfter ved at trække på de erfaringer, som allerede ligger gemt hos Rosenius.

Men det er også sådan med arvestykker, at de skal tages i brug i en ny kontekst. Når man arver bedstefars møbler, så er det ikke meningen, at de skal blive stående i bedstefars stue, eller

at vi kun kan bruge dem, hvis vi indretter vores egen stue præcis, som bedstefar gjorde. Bedstefars møbler skal ind og finde sin plads i den nye stue.

Hvis vi skal forvalte arven fra Rosenius i dag, så må vi også tage denne opgave alvorligt.

Nåden i Guds hjerte

Når vi i dag står med en værdifuld arv fra Rosenius, så er det afgørende, at vi finder måder at bruge denne arv i den nye "stue", vi bor i. Men for at kunne gøre det, så er det først og fremmest afgørende at identificere, hvad der er selve kernen i Rosenius' budskab. Ved vi ikke det, kan vi heller ikke omsætte budskabet til vores tid.

Jeg skulle ikke mange sider ind i bogen, før der blev vendt op og ned på min relation til Gud

Men heldigvis kan Rosenius' budskab koges ned til fire ord: "Nåden i Guds hjerte". Det indgår i titlen på en af de mest kendte og elskede Rosenius-sange, SoS 511/DDS 521.

Disse ord betegner på en stærk og poetisk måde det faktum, at frelsen er noget, som sker uden for mig. Forsoningen er først og fremmest en begivenhed i *Guds* hjerte, hvor han går fra at se mig som en ulydig oprører pga. min synd til at se mig som et elsket barn pga. Jesu forsoningsværk.

Derfor er det i bund og grund fuldstændig ligegyldigt, hvad jeg føler om mig selv i relation til Gud. Min frelse eller fortabelse afhænger ikke af, om jeg føler mig som en vellykket kristen, eller om jeg føler min samvittighed dybt tynget af synd og skyld.

Uanset hvad jeg i et givent øjeblik føler og tænker om mig selv og mit forhold til Gud, så kan jeg *vide* og *hvile* i, hvad Gud tænker om mig: at jeg er ren og hellig på grund af det, Jesus gjorde for mig, da han bar min skyld på korset.

Det er ikke følelsen af nåde i *mit* hjerte, som

gør mig til en kristen, men erkendelsen af nåden i Guds hjerte.

Skyld

Men hvordan kan denne arv så berige os i vores tid? Her tror jeg, det er afgørende at erkende, at Rosenius i høj grad levede i en skyldkultur. Fra både kirke, samfund og familie var der mange skrevne og uskrevne forventninger til, hvordan man ”burde” opføre sig for at blive anerkendt og accepteret.

Skyldfølelsen blev da forbundet med de ydre handlinger, for det var i de ydre handlingers verden, at menneskets identitet blev skabt. Og dette forhold vil man helt naturligt bringe ind i sit forhold til Gud, sådan at ens identitet som kristen afhænger af i hvor høj grad man er tynget af skyld over ydre syndige handlinger.

Skyldfølelse førte til en oplevelse af være fordømt af Gud. Ind i denne kultur stod Rosenius’ budskab knivskarpt: ”Al synd mod De ti Bud er sonet og ude af stand til at fordømme den, som ikke ved sin vantro fordømmer sig selv.” For den kristne skal fokus ikke være på egen skyld, men på Jesu retfærdighed og hans forsoningsværk på korset.

Skam

Men for os, i vores ”stue”, er udfordringen, at vi ikke længere lever i en skyldkultur, men at vægten i højere grad ligger på oplevelsen af *skam*.² (Det kan diskuteres, om man kan tale om en decideret skamkultur i dag, men der er ingen tvivl om, at skamfølelsen har fået mere plads end skyldfølelsen).

Det betyder, at menneskers identitet ikke længere afhænger af, hvorvidt man kan leve op til ydre moralske fordringer, men om man derimod oplever at være

værdifuld og føler sig ”set” af andre. Skyld kan man føle over at have *gjort* noget forkert; skam kan man føle over at *være* forkert.

I denne kontekst kan Rosenius på overfladen virke mindre relevant. Der er heller ingen tvivl om, at vi som kirke i vores tid skal byde ind med en betoning, som ikke står lige så stærkt hos Rosenius: menneskets uendeligt høje værdi som Guds elskede skabning. Den betoning er vigtig, for hvor skyldfølelsen bunder i en teologisk *virkelighed*, nemlig vores reelle skyld, så bunder den skamfulde mindreværdsfølelse i en teologisk *forglemmelse* af menneskets høje værdi.

Selvcentrerethed

Men man tager fejl, hvis man tror, at Rosenius’ anliggende dermed er blevet overflødigt i en skamkultur. Og man tager især fejl, hvis man tror, at den forkromede løsning på nutidsmenneskets skamproblem er en ensidig forkyndelse af Guds skaber-kærlighed.

For både skammen og skylden – når de bliver brugt som parametre for vurderingen af mit gudsforhold – er symptomer på den samme sygdom, menneskets egentlige problem: selvcentreretheden. Selvcentreretheden er menneskets naturlige tendens til at sætte sig selv først og se på sig selv, når vi skal vurdere vores forhold til omverdenen og Gud.

Den grundskade beskrev Augustin som det, at mennesket er ”indkroget i sig selv”. Luther brugte senere dette udtryk til at forklare, hvordan menneskets naturlige instinkt er at misbruge Guds gaver på sig selv og endda bruge Gud som et redskab til i selvcentrerethed at søge Guds gaver og ikke Gud selv.

I læsningen af syndefaldsberetningen

vil man i en skyldkultur ofte sætte fokus på den ydre synd: mennesket spiser af frugten. En skamkultur vil snarere lægge mærke til, hvordan Adam og Eva skjuler sig for Gud og skammer sig over deres nøgenhed.

Men det egentlige syndefald går forud for begge. Det finder sted i det øjeblik, slangen får plantet selvcentreretheden i Evas hjerte, sådan at hun ser sig selv og sine egne behov som centrum for sin eksistens. Både den ydre skyld (den teologiske virkelighed) og skamfølelsen (den teologiske forglemmelse) er resultatet af dette syndefald. De er begge symptomer på den egentlige sygdom.

Medicinen

Det kan godt være, at samtidens symptomer er andre i dag end på Rosenius’ tid, men sygdommen er stadig den samme. Uanset om jeg ser på de ydre gerninger (som i skyldkulturen) eller følelsen af betydningsfuldhed (som i en skam”kultur”) som parametre for mit gudsforhold, så er det i bund og grund et udtryk for denne indkrogethed i mig selv. Og netop derfor er arven fra Rosenius stadig særdeles relevant.

For kernen i Rosenius’ budskab er jo netop, at jeg skal flytte fokus væk fra mig selv og hen på Jesus, hvis jeg vil finde grunden til min frelse og fred med Gud – uanset om det er skyld- eller skamfølelsen, der frarøver mig freden.

Rosenius’ anliggende er dybest set at række evangeliets medicin til det selvcentrerede menneske, så jeg kan se, at jeg aldrig vil kunne finde et holdbart fundament i mig selv, men kun i Jesus.

Det betyder ikke, at jeg som kristen aldrig mere vil føle skyld eller skam, for jeg er stadig et faldent menneske. Målet er

FOTO: ISTOCKPHOTO

Kernen i Rosenius' budskab er, at jeg skal flytte fokus væk fra mig selv og hen på Jesus, hvis jeg vil finde grunden til min frelse og fred med Gud – uanset om det er skyld- eller skamfølelsen, der frarøver mig freden

heller ikke, at jeg slet ikke skal opleve skyldfølelse. Men målet er, at jeg ikke lader mit gudsforhold slå i stykker af disse følelser, men lader det bygge på Jesus alene.

På den måde kan jeg blive befriet fra skylden og skammen, *samtidig med* at jeg stadig mærker dem i mit liv. Som Luther skarpt formulerede det: "Simul justus et peccator" (latin) – på samme tid retfærdig og synder.

Roseniansk forkyndelse i dag

Vi skal stadig forkynde Guds dom og nåde over menneskets skyld og gerne gøre rig brug af arven fra Rosenius til det. Det vil altid være livsvigtigt, og det er på ingen måde denne artikels hensigt at afskrive talen om skyld som "forældet".

Hvis mennesker ikke erkender deres skyld, så er en bibelsk forkyndelse forpligtet til at lede

dem til denne erkendelse. Og endnu vigtigere: lede til erkendelsen af den menneskelige selvcentrerethed, som er årsagen til den ydre syndighed.

Men Rosenius' anliggende er først og fremmest trøsten til det ængstede hjerte, det hjerte, som ikke tør tro sig frelst på grund af noget i sig selv. Her kan både skylden og skammen være årsagen til ængstelsen.

Det vigtige er ikke i første omgang, hvilken af årsagerne der er mest "rigtig" eller from. Det vigtige er medicinen, som kan frigøre og give frelsesvished: nåden i Guds hjerte – at vi selv og alt hos os er taget ud af ligningen. Både skylden og skammen.

Hvis menneskets grundskade er *selvcentreretheden*, uanset hvordan den kulturelt får udtryk, så er arven fra Rosenius altid relevant: *Kristuscentreretheden*. ■

-
- 1 C.O. Rosenius: *Gud kalder*, Dansk Luthersk Forlag, 1998, s. 23.
 - 2 Leif Andersen: *Kroppen og ånden – sjælesorgens basis*, bind 1, Forlaget Kolon, 2015, s. 108.

TEMA

Kristus døde for os og lever i mig

AF FINN AA. RØNNE

Rosenius' budskab har haft gennemslagskraft, fordi han både fremholdt den objektive og den subjektive side af frelsen.

Carl Olof Rosenius har med sit forfatterskab haft en gennemslagskraft, som er uden sidestykke i nordisk kirkehistorie.

Det gjaldt i hans egen tid, hvor abonnementstallet på hans tidsskrift *Pietisten* lå langt over det, som Sveriges største dagblad kunne fremvise. Dermed nåede indflydelsen fra Rosenius ud i alle hjørner af landet og prægede mange steder kirkelivet mærkbart. Samtidig begyndte det at kunne mærkes i de andre skandinaviske lande.

Det har ikke gjort sig mindre gældende i de efterfølgende 150 år, hvor bøger med stof fra *Pietisten* er udkommet på rigtig mange forskellige sprog og i oplag, det er vanskeligt at holde tal på.

Det er fascinerende og tankevækkende – og rejser uundgåeligt spørgsmålet: Hvad er hem-

meligheden bag det? Hvad var det i Rosenius' budskab, som gav det en sådan gennemslagskraft?

Balance mellem frelsens objektive og subjektive side

Det er der givet forskellige svar på. Personligt tror jeg, at en meget væsentlig forklaring på, at Rosenius' budskab både i hans samtid og sidenhen har haft en sådan gennemslagskraft, var hans evne til i sin forkyndelse og sjælesorg at fremholde både den objektive og subjektive side af frelsen – og holde balancen mellem de to sider.

Jeg vil i det følgende redegøre nærmere for, hvad betegnelserne "objektiv" og "subjektiv" dækker i denne forbindelse. Jeg vil også vise,

hvordan de to sider er meget vigtige for vores kristenliv og forkyndelse, samtidig med at det er en udfordring at holde en sund balance mellem dem.

Dertil kommer, at henholdsvis den subjektive og den objektive side af frelsen i nogen grad relaterer til begrebsparret *lov og evangelium*, som spiller en stor rolle i luthersk teologi og forkyndelse. Så dermed er vi også inde og røre ved centrale lutherske anliggender.

Det vil sprænge rammerne for denne artikel at skulle *dokumentere* fremstillingen med henvisninger til artikler i *Pietisten*, da det ideelt set ville indebære, at man tog hele forfatterskabet i betragtning og også inddrog den omfattende litteratur om Rosenius og hans teologi.¹

I stedet vil jeg *illustrere* pointerne i min fremstilling med citater fra andagtsstykker i Rosenius' husandagtsbog² fra de dage i midten af marts, hvor jeg arbejdede på artiklen. Det er tankevækkende, at et sådant tilfældigt udpluk fra Rosenius' husandagtsbog fremviser netop den mangesidighed og balance, som generelt kendetegnede Rosenius' teologi og forkyndelse.

Det subjektive – troen og dens følger

C.O. Rosenius var en central skikkelse i de skandinaviske vækkelsesbevægelser. De havde rødder tilbage til pietismen og herrnhutismen, der fra begyndelsen af 1700-tallet bredte sig fra Tyskland til Skandinavien, og de fik samtidig impulser fra parallelle vækkelser i den engelsktalende verden.

Pietismen og de senere pietistisk influerede vækkelsesbevægelser opstod i kirker, som omfattede næsten hele befolkningen, og hvor der hos almindelige mennesker fandtes en grundlæggende gudsbevidsthed og kristendoms-kundskab.

Over for det, der blev opfattet som et udelukkende formelt tilhørsforhold til kristentroen uden konsekvenser for menneskelivet, understregede man i de pietistiske vækkelser vigtigheden af en sand omvendelse og en levende tro,

Vi finder en ransagende tone i Rosenius' forkyndelse med en fokusering på vigtigheden af at have en sand og levende tro

der resulterer i et helt nyt og forvandlet indre og ydre liv, så det får konkrete følger for adfærd og livsstil. Det er det, man kan betegne som den *subjektive* side af frelsen.

Der skete samtidig en konkretisering af de følger, en sand og levende tro måtte få, som – især når det gjaldt det ydre liv – gik længere end det, man direkte kan udlede af de bibelske bud og formaninger. Derved blev de pietistiske vækkelser i en del tilfælde mest kendt for bestemte ting, man sagde nej til: dans, teater, kortspil, alkohol, søndagsarbejde osv. Det er også noget, vi finder spor af fx i Rosenius' behandling af de ti bud.

Rosenius' teologi og forkyndelse var præget af denne pietistiske vægtlægning på den subjektive side af frelsen. Det skyldes både hans baggrund i det nordsvenske vækkelsesmiljø, som allerede i midten af 1700-tallet havde været genstand for en pietistisk vækkelse, og ikke mindst det, at han selv brugte og blev præget af pietistisk orienterede opbyggelsesbøger. Det gjaldt ikke mindst Erik Pontoppidans' *Troens Spejl*, der fremstiller de særlige kendetegn, troen vil have, med henblik på at man kan spejle sig i beskrivelsen og dermed prøve, om man har den sande tro.

Vi finder den samme ransagende tone i Rosenius' forkyndelse med en fokusering på vigtigheden af at have en sand og levende tro og en stærk bevidsthed om faren for at bedrage sig selv med en falsk tro: "Den sande tro giver mennesket et nyt sind og et nyt hjerte ... Hvis du

Finn Aa. Rønne, f. 1959

Lektor på Dansk Bibel-Institut
finn@dbi.edu

ikke kender til dette, må du ikke mene, at du er omvendt og troende.”³

Opgør med falsk sikkerhed

Jeg tror, det er et moment, som vi i dag har meget brug for at blive mindet om, både med tanke på vores personlige liv som kristne og vores forkyndelse, fordi vores forhold til kristentroen nemt kan blive præget af overfladiskhed og selvfølgelighed.

Samtidig har denne side ved Rosenius’ forkyndelse i nogle rosenianske miljøer ført til en idealisering af uvisheden. Det har givet nogle ekstra points, hvis man i sit vidnesbyrd kunne give udtryk for, at man var i tvivl, om man var kristen. Og det har ført til, at nogle har haft svært ved at sige, at de var kristne – selvom de har været det i mange år.

Vi kan alle blive grebet af tvivl og anfægtelse, også med tanke på, om vi virkelig har troen, men det er ikke det, som er idealet. Det var den falske sikkerhed, Rosenius ville til livs – ikke den trygge vished. Den ville han tværtimod skabe gennem forkyndelsen – af frelsens *objektive* side.

Når det så gjaldt selve livet som kristen, kunne Rosenius gå meget langt i sin fremhævelse af de positive forandringer, troen kan skabe: ”Den nye fødsel giver et forandret indre. Den oprindelige gudbilledlighed genskabes i mennesket.”⁴

Vi kan her spore en indflydelse fra metodismen, samtidig med at Rosenius for mig at se aldrig går længere, end der er belæg for i det bibelske materiale.

Noget af det, Rosenius fremhæver, kan imidlertid være en gavnlig korrektion til forkyndelsen og sjælesorgen i kredse, som – også under indflydelse af andre sider i Rosenius’ forkyndelse – har fået en slagside. De pointerer ensidigt menneskets syndighed og manglende evne til at gøre noget godt – med en intention om at understrege vores afhængighed af Guds nåde.

Her siger Rosenius: ”Vi bliver ofte grebet af den falske opfattelse, at vi overhovedet ikke kan gøre noget, som Gud synes om. Vi har indset, at vi ikke på nogen måde kan bruge vores gerninger til at opnå nogen form for fortjeneste hos Gud, og derfra slutter vi, at Gud aldrig kan finde behag i noget, som vi kan gøre. Men dette er en vildfarelse – og det er en misforståelse, som lammer og skader vort liv som kristne!”⁵

Det objektive – det, Kristus har gjort for os

Når Rosenius fik så stor betydning i sin egen tid, både i Sverige og i resten af Skandinavien, skyldtes det især hans stærke fokusering på betydningen af det, Kristus har gjort *uden for os* ved sin død og opstandelse. Det er det, som kan betegnes som den *objektive* side af frelsen. Og det er også det, som sidenhen er blevet betragtet som det særligt karakteristiske ved Rosenius’ forkyndelse.

Det var et fokus, som Rosenius havde til fælles med herrnhutismen, som i de nordsvenske vækkelseskredse, han tilhørte, var blevet til hjælp for mange i det pietistiske vækkelsesmiljø. Og det samme kom til at ske for mange, mange andre, som mødte dette budskab gen-

Når Rosenius fik så stor betydning i sin egen tid, skyldtes det især hans stærke fokusering på betydningen af det, Kristus har gjort uden for os ved sin død og opstandelse

nem Rosenius' forkyndelse:

Mange var kørt fast i forsøget på ved egen kraft at leve op til det, som den pietistiske forkyndelse lagde vægt på ved fremhævelsen af den subjektive side af frelsen: det, der skal ske *i, med og gennem os* ved omvendelse og helliggørelsen.

De manglede fred og vished om, at de var rigtigt omvendt og havde en levende tro, fordi de ikke kunne få øje på de virkninger, troen skulle have – først og fremmest pga. den synd, de stadig kæmpede med.

Over for dem forkyndte Rosenius et frigørende evangelium med vægtlægning på det, som objektivt én gang for alle er fuldbragt i og med Jesu død på korset. Det er det, som er grundlaget for, at vi har lov til at kalde os Guds børn – og kan have vished om at være det, under alle forhold:

”Du kæmper imod synden og håber på den måde at kunne bevidne din oprigtige tro. For kun derved tør du tro på Guds nåde. Men ... det er forgæves. Det eneste, som vinder Guds nåde, er nemlig det, som Gud selv har gjort: Han lod al vor skyld ramme en anden.”⁶

... ”I troen på Kristus har et menneske derfor altid den samme retfærdighed over for Gud; både i svage og stærke øjeblikke.”⁷

Hvad kan vi tage ved lære?

Rosenius formåede i sin teologi og forkyndelse at holde balancen mellem det objektive og det subjektive i kristentroen.

Det er ikke altid lykkedes for hans efterfølgere. Når indflydelsen fra Rosenius er nået ud til forskellige miljøer i Skandinavien og USA, har lokale forhold ofte ført til en ensidig vægtlægning på enten det objektive eller det subjektive. Derved er der opstået en skævhed i forkyndelsen til skade for tilhørernes åndelige liv. Nogle gange er det sket som reaktion på en skævhed – den modsatte vej – i andres forkyndelse.

Derfor må vi til sidst stille spørgsmålet: Hvad var årsagen til, at Rosenius så stærkt fremholdt

I troen på Kristus har et menneske altid den samme retfærdighed over for Gud; både i svage og stærke øjeblikke

både den subjektive og den objektive side af frelsen – og formåede at holde balancen mellem de to sider? Det skal vi have svar på for at kunne tage ved lære af Rosenius i forhold til både vores eget kristenliv og den forkyndelse, vi har ansvar for.

Jeg tror, det hang sammen med, at han på den ene side havde en stærk forankring i det bibelske materiale – i sin helhed! – og på den anden side var meget opmærksom på, hvad tilhørernes situation gav behov for at få fremhævet.

Det gjorde, at han havde forståelse for – og selv i sin lære og forkyndelse var bestemt af – hovedmotiverne bag såvel pietismen som herrnhutismen:

1. Han fremhævede nødvendigheden af omvendelse, tro og et helligt liv – for at modvirke en teoretisk og gold tro.
2. Han ønskede at vise væk fra mennesket selv til det, som Jesus har fuldbragt én gang for alle – for at give den troende fred, vished og frimodighed.

- 1 Jeg vil her henvise til min bog *C.O. Rosenius og læren om universel retfærdiggørelse: Lærte C.O. Rosenius verdensretfærdiggørelse?* (København, 1990), hvor spørgsmålet om Rosenius' syn på verdensretfærdiggørelseslæren netop behandles ud fra en samlet betragtning af hele hans forfatterskab og i høj grad relateres til den objektive og den subjektive side af frelsen, og til den balance mellem de to sider, jeg mener, Rosenius er i stand til at holde.
- 2 Carl Olof Rosenius: *Gud taler – Andagter til hele året*, LogosMedia, 2015. I det følgende angiver jeg bare datoerne for de andagter, citaterne stammer fra.
- 3 *Gud taler*, 13. marts.
- 4 *Gud taler*, 13. marts.
- 5 *Gud taler*, 17. marts.
- 6 *Gud taler*, 10. marts.
- 7 *Gud taler*, 11. marts

TEMA

Usunde elementer hos Rosenius

AF JENS JENSEN

Rosenius' sindstilstand og egne erfaringer må ikke gøres til norm for enhver kristens normaltilstand.

Jens Jensen, f. 1943

Tidl. sognepræst i Burkal
britaogjens@jensen.mail.dk

Det er en ven af C.O. Rosenius, der i denne artikel vil gøre opmærksom på nogle svagheder i Rosenius' forkyndelse og om Rosenius som lærefar.

Den evangeliske tone, vi møder hos Rosenius, sætter jeg pris på. Hans forkyndelse er bibelsk central og frigørende. Han var sjælesørgeren, der ledte mennesker til fred med Gud.

Det er altså ikke den gamle øvelse: "Find fem fejl", som jeg her giver mig i kast med, men et forsøg på at udtrykke nogle kærlige forbehold. Jeg håber ikke, at jeg giver et fortegnet billede af Rosenius' forkyndelse.

Tungsindet

Rosenius er selv klar over, at han bærer på et præg af tungsind. I et brev til sin ven og åndelige vejleder, Maja Lisa Söderlund, skriver han, at de mange arbejdsopgaver hjalp ham til, at hans melankolske sind ikke fik overtaget. Det kunne ellers blive en hindring for hans gerning.¹ Man mærker nogle steder i hans skrifter denne melankoli.

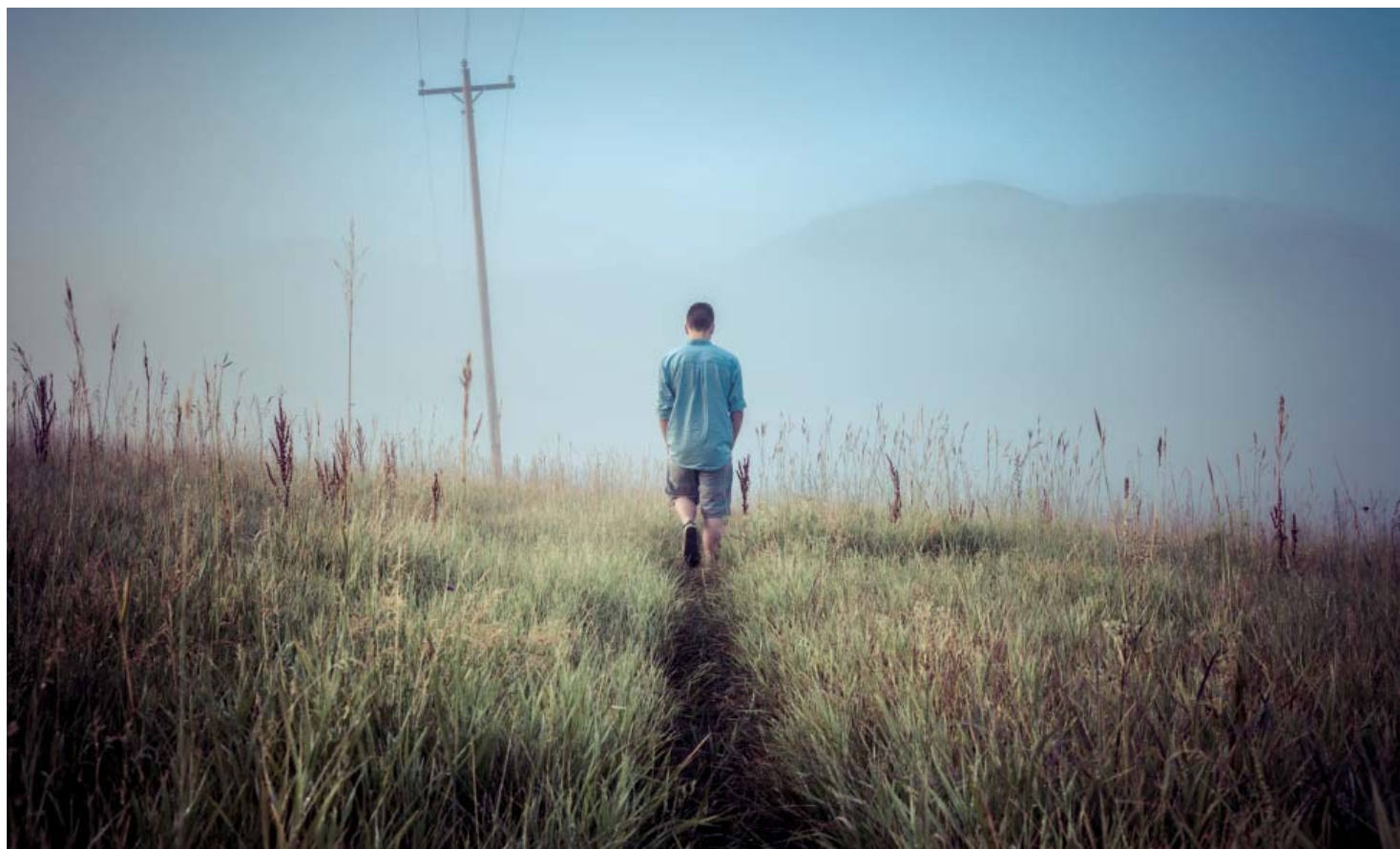
Det lidt tunge og mørke præg kan måske afholde nogle fra at gå videre med at læse Rosenius. Det kan også blive et problem, hvis læserne, troens folk, tager denne melankoli til sig på en måde, så man gør den til en norm for en kristens sindstilstand: at vi ikke må blive for glade!

Der kan hos Rosenius være en tendens til, at sorgen over synden får overvægten over glæden over den uforskyldte nåde. Det er dette tungsind, der nogle steder dukker op hos ham.

Glæde over livet?

Vi møder ikke megen direkte livsglæde hos Rosenius. Vi ved dog, at han som barn og ung kunne glæde sig over at gå med sin far ud i naturen.² Han taler også om Guds skaberværk og inddrager enkelte steder billeder fra skaberværket i sin forkyndelse.

Men den store, umiddelbare glæde over naturens skønhed er ikke fremtrædende. God billedkunst, musik og litteratur som noget, der hører med til påbuddet om, at vi skal forvalte jorden og alt det skabte, er fraværende hos Rosenius.

Han taler med rette om, at tiden her på jorden er kort. Der er et ægte bibelsk evighedsperspektiv over hans forkyndelse: Når noget glædeligt møder os, skal vi glæde os med måde, for vi skal alligevel snart forlade det. Gifter du dig eller køber hus, så husk, at du snart skal slippe det.³

Men jeg savner, at han har noget positivt at sige til kristne, der i deres daglige liv oplever en umiddelbar glæde over venner, familie, gode naboer, hus og have. Skal vi have dårlig samvittighed over det?

I sin udlægning af bønnen "Led os ikke i fristelse", taler Rosenius om den situation, hvor vores jordiske kald gør det nødvendigt at omgås ikke-troende. Det er mange kristnes nød og bekymring, siger han. Men så skal en kristen vide, at "Herren forstår at udfri de gudfrygtige af deres prøvelse."⁴

Livet her på jorden bliver næsten betragtet som et nødvendigt onde. Men der er da mange kristne, der oplever glæde ved fællesskab med ikke-troende kolleger på arbejdspladsen.

Rosenius beskriver en kristens liv her på jor-

den med flg. ord: "Til vor tid på jorden hører tårer, død, sorg, skrig og pine. Når det er forsvundet, bliver det evig glæde..."⁵ Det er sandt, men der hører vel også mere med til dette liv.

Der er altså hos Rosenius en hellig ensidighed. Den er hans styrke. I nogle situationer også hans svaghed.

Rosenius' evighedsfokus betyder dog ikke, at han så helt har mistet blikket for vores opgaver her på jorden. I gennemgangen af de ti bud og i "Hustavlen" taler han nærværende om at leve som kristen i hverdagen. Men han opholder sig mere ved den bibelske sandhed, at alt går sin undergang i møde.

Det, som Rosenius helt uovertruffen formidler, er det, der er størst: Glæden over at være et Guds barn:

"Guds barn jeg er! O, salige ro og glæde." (SoS 528)

Her jubler Rosenius. Her er tungsindet væk.

Selvprøvelse og anfægtelse

Rosenius glemmer aldrig, da han som teenager

Vi møder mere tungsind end livsglæde hos Rosenius – selv om han til tider taler om glæden ved at opleve naturen.

fik Pontoppidans *Härlige Tros-spiegel*⁶ i hånden, og provokeret af bogens titel gik i gang med at prøve sin egen tro. Det blev til en åndelig selvbesindelse og tilflugt til Jesus, som bar ham resten af livet.

Det alvorligt prøvende spørgsmål: "Har du den sande tro, har du livet i Jesus?" er desværre forsvundet fra megen forkyndelse i dag. Her er der noget at lære hos Rosenius. Når Rosenius taler om at prøve sin tro, så viste han altid hen til korset, til Jesus fuldbrogede frelse for os.

Men der var i denne selvprøvelse også en tendens til, at det kunne blive så indadvendt, at det kunne føre til en usund selvkredsen og fordybelse i vores egen elendighed.

I forbindelse med Jesu spørgsmål til Peter, om han elsker ham, skriver Rosenius: "Alt, hvad nåden har virket i et menneskes hjerte, lægges øde, hvis han begynder at blive tilfreds med sin fromhed, sin kærlighed, troskab og kraft, mens derimod et af de sikreste tegn på den sande nåde i hjertet er dette, at han bliver mere og mere "fattig i ånden", mere og mere utilfreds med sig selv. Og hvad der i særlig grad vækker til eftertanke, er, at det ikke gør sagen bedre, om man erkender det gode, man finder hos sig selv, som et Herrens værk, virket ved Kristi kraft. Hovmodsånden har intet imod at oven på al sin fortræffelighed sætte den gyldne glorie af, at det alt er guddommeligt - ikke en menneskelig fortræffelighed..."⁷

Rosenius afslører her virkelig sindets kroge, men man kan spørge: Hvornår er vi kommet helt til bunds i denne selvprøvelse? Det bliver så tungt.

Han kommer dog senere i samme artikel med en forløsende forklaring: "Hvis nogen mener, at der til åndelig fattigdom og ydmyghed hører, at jeg ikke må være mig bevidst, at jeg er blevet omvendt til Gud, er blevet en ny skabning ..., så er dette i strid med både Skriftens tale og enhver kristens erfaring."⁸

Rosenius' signalement af de sande kristne er, at "ofte frygter de, selv om der ikke er nogen særlig fare på færde. De *mistænker* sig selv og er *bange* for selvbedrag ... Og når de føler sig sløve og søvnige, er de mest *bekymrede*."⁹

Frygten for at falde fra og åndeligt at bedrage

sig selv kommer let til at kaste en skygge over glæden og trosvissheden.

Rosenius havde en nådegave til at skrive til og hjælpe den tvivlende og den anfægtede. Her er der virkelig meget godt at hente hos Rosenius både for den anfægtede og for forkyndere og sjælesørgere generelt. Det er centralt hos Rosenius, at vi ikke skal gennemleve forskellige stadier som anger og alvor eller præstere en tro, før vi må komme til Jesus. Det er vigtigt og frigørende.

Men når man læser Rosenius, kan man samtidig gøre sig flg. overvejelse: Skal en kristen altid erfare svære anfægtelser for at være en sand kristen? Hører det med til en kristens *normaltilstand* altid at klage over syndens byrde? Er der noget galt med mig, hvis jeg er en glad kristen, der helt enkelt og barnligt "har let ved at tro"?

Rosenius-dyrkelse

Rosenius' lærefader var Luther. Rosenius er i hele sit forfatterskab dybt præget af Luther. Han citerede Luther, men han "skrev ikke af" efter ham. I sit blad, *Pietisten*, skrev han selv sine artikler og gav dem deres egen sprogdragt. Rosenius' forkyndelse fik hans eget helt personlige præg. Det blev til stor velsignelse!

I rosenianske kredse blev Rosenius den store autoritet. Der har nok – især tidligere – været rosenianske kredse, hvor man mente, at for at være "rigtig" rosenianer, skulle man helst citere Rosenius.

Nogle gange kunne det føre til en usund Rosenius-dyrkelse. I sin yderste konsekvens kunne det føre til, at man mente, at alt, hvad Rosenius skrev, var en ret og sand fortolkning af Bibelen.

Det kunne medføre, at man mistede blikket for det vigtige i et selvstændigt bibelstudium. For man kunne jo bare slå op hos Rosenius og se, hvad han havde sagt om et givet emne.

Hvis Rosenius' skrifter næsten får status af forpligtende bekendelsesskrift, er man kommet på afveje! Det ville Rosenius selv også meget have sig frabedt.

Men på trods af de nævnte skævheder, skal vi i dag alvorligt besinde os på Rosenius' budskab. Her tror jeg, vi er udfordret. Vi må igen i gang med at læse Rosenius. ■

1 Sven Lodin: *C.O. Rosenius och hans gärning*, s. 109

2 *Tegning af Carl Olof Rosenii Liv og Virksomhed*, s. 4

3 *Gud taler* (2003), 7. marts

4 *Samlede Skrifter XV*, s. 214

5 *Gud taler* (2003), 20. maj

6 Nyeste danske udgave: *Troens spejl*, Credo Forlag, 1984

7 *Samlede Skrifter IX*, s. 16

8 *Samlede Skrifter IX*, s. 16 og 19

9 *På Skriftens grund*, 5. maj

TEMA

NÅR FORSKELLIGE MENINGER OPSTÅR

AF LEIF BACH KOFOED

*Rosenius kan lære os noget om at
håndtere uenigheder mellem kristne.*

Rosenius siger andet og mere end det, de fleste forbinder ham med. Måske kommer der i denne artikel nogle overraskelser, når vi belyser, hvad C.O. Rosenius tænkte om nogle af de uenigheder, der var og er blandt kristne.

I Rosenius' Romerbrevskommentar indleder han gennemgangen af kapitel 14 med at konstatere, at dette kapitel især er vigtigt i "de tider, hvor der opstår forskellige meninger om, hvad der er sand kristendom, og når man diskuterer, hvad et sandt kristenliv indebærer."¹

Faren er, at "den grundlæggende enighed mellem kristne truer med at gå tabt," siger Rosenius.

Grundlæggende enighed

Rosenius gør gældende, at der er nogle grundlæggende lærepunkter, som ikke kan diskuteres:

Læren om syndefaldet og dets følger

Hvis man nedskriver syndefaldets betydning og går ud fra, at mennesket ikke er helt fordærvet i sig selv og derfor fuldstændig ude af stand til – ved hjælp af sin fornuft eller sin gode vilje – at behage Gud, kommer man samtidig til at gøre forsoningen overflødig.

Kristi guddommelighed

Hvis man om Kristus vil hævde, at han blot er et usædvanligt fremragende menneske og ikke Gud, så kommer man til at fornægte forsoningens mulighed, og så falder hele kristendommen sammen.

Frelse ved tro på Kristus

Hvis man gør gældende, at man først kan få del i Kristi forsoning, når man har overvundet sine syndige tilbøjeligheder og har sejret over syn-

Leif Bach Kofoed, f. 1944

Præst ved LM-Kirken i Skjern
leifkofoed@outlook.com

den i sit liv, så gør man i virkeligheden frelsen afhængig af menneskets indsats, og så er der ikke noget evangelium.

Helliggørelsens nødvendighed

Hvis man lærer, at da nåden er så overstrømmende, som den er, er det uden betydning, hvordan et menneske indretter sit liv, så er man fri til at handle og leve, som man gerne vil. ”Hvis man ikke tager det så nøje med helliggørelsen, da vil det ikke vare længe, før kødelig frihed har lagt alt, hvad der var af liv, øde.”

FOTO: ISTOCKPHOTO

Rosenius understreger igen og igen broderkærligheden. Uenigheder og menneskelige fejl må ikke komme i vejen for, at vi elsker hinanden.

Disse lærepunkter anser Rosenius for at være fundamentale, og han siger:

”Hvis en, der fører vrang lære, ikke vil lade sig sige af Guds Ord, men sætter sine egne forudfattede meninger op imod Bibelens klare og afgjorte tale, da er dette åbenbar kødelighed og foragt for Gud – han skal være for dig som en hedning. For om spørgsmål, som Skriften i klare og utvetydige ord og vendinger afgør, ligger redelige kristne aldrig i strid. Det skal du mærke dig.”

Præcisering: skeln nøje

Men lige inden dette afsnit har Rosenius en vigtig præcisering:

Han nævner Jesu ord om, at ”den mindste smule surdej gennemsyrer hele dejen”, og så fortsætter han:

”De reformertes afvigelse i læren om den hellige nadver, (...) – for blot at nævne et enkelt eksempel – har ikke affødt vildfarelser også på andre områder. Eller har den måske? Nej, den har ej! Vær ikke børn i dømmekraft! Betænk, at f.eks. en hånd eller en finger, som jo også er lemmer på legemet, kan lemlæstes, ja, fjernes, og mennesket lever endda. Mister det derimod hovedet eller hjertet, så dør det.”

”Men hvorfor dog skille sig af med en hånd eller en finger,” siger Rosenius fredsommeligt, ”når man ligeså godt kan beholde den? Hold fast ved den rette lære, også for de mindre betydningsfulde punkters vedkommende, men skeln nøje mellem hovedsag og bisag, når det gælder *bedømmelse* af brødre.”

Straks efter i samme artikel citerer Rosenius Paulus: ”For vi erkender stykkevis, og vi profeterer stykkevis” (1 Kor 13,9). Og så fortsætter Rosenius med at sige, at uenighed og forskellige meninger opstår ”blandt redelige sjæle”.

Andens enhed – og uenighed

Med udgangspunkt i flg. sætning: ”Mens folke- ne sov, kom hans fjende og såede ukrudt i hveden” (Matt 13,25), skriver Rosenius:

”Når kristne bliver grebet af åndelig ladhed, forsømmer at sørge for troens og helliggørelsens stadige vækst og står ledige på torvet, da kommer Djævelen, forklædt i en engels dragt, og giver dem noget andet at beskæftige sig med. Noget, som vel har åndeligt skin, men som i virkeligheden er nøjagtig det samme, som denne verdens vise uden hjælp fra Guds Ånd kan øve med lige så stor skarpsindighed, nemlig arbejdet på lærepunkternes renhed.

Ved dette kan egenkærligheden vinde ære – selv om æren vel egentlig ikke bliver så stor, når Djævelen selv og åndeligt døde videnskabsmænd har et lige så skarpt blik for lærens renhed som vi. Djævelen er lige så godt inde i de forskellige lærepunkter, som vi er.”

Herefter anfører Rosenius, at de principper, der gælder, når der er tale om læren, er de samme, når der er tale om det kristne liv.

Rosenius skriver: "Kærligheden kan ikke bestå, hvis du ikke vil elske andre end fejlfrie brødre. Det er ikke din broders fejl, du skal elske. Der skal du advare, tugte og hjælpe til rette. Men ham selv personligt må du ikke nægte broderlig kærlighed, så længe han ikke åbenlyst lærer og lever i modstrid med evangeliet.

Forlang heller aldrig, at andre skal gøre og være nøjagtig som du. Hellere en mindre brist i deres liv, end at du ved at synde mod kærligheden skulle blive årsag til en endnu større."

Broderkærlighed

Rosenius understreger igen og igen betydningen af broderkærligheden. Det er ud af kærligheden til næsten, at alle gode gerninger springer, og det er i forhold til broderkærligheden, at alle gerninger skal bedømmes.

Rosenius har det hovedsynspunkt, at kærlighedsbuddet er det største:

"Denne kærlighed er summen af "hele Loven og Profeterne". Gerningerne kan være af meget forskellig art, men kærligheden er den bærende og drivende kraft i dem alle."

"Kærligheden gør ikke næsten noget ondt," citerer han og fortsætter: "Derfor er kærligheden lovens fylde. Den, der elsker sin næste, har opfyldt loven."

Han skriver videre om kærligheden: "Enhver gerning, der ikke tjener menneskers gavn, er en ond gerning, selvom den skulle være gjort nøjagtig efter ordlyden af et af Guds bud. Gør du en sådan gerning, som ikke gavner, men skader, da gør du en ond gerning – og det Guds Ord, du grunder den på, har du enten misforstået eller anvendt i utide. For kærligheden er alle lovuds lov og alle gerningers rettesnor."

Med tilslutning citerer han Luther, som skriver: "Vi slutter derfor, at ingen lov, det være sig en menneskelig eller guddommelig, forpligter længere, end den kan forenes med kærligheden. Kærligheden er det princip, ud fra hvilken enhver lov bør fortolkes. Kommer et lovbud til at stride mod kærligheden, skal det straks sættes ud af kraft. Og det af den grund, at enhver lov

blot tager sigte på det ene: at fremme kærlighedens udøvelse i praksis."

Og lidt længere fremme siger Luther videre: "Det er ikke alene menneskers bud, der må vige for kærligheden. Guds bud må gøre det samme!"

Hovedsag og bisag

I Romermenigheden er nogle såkaldt stærke, mens andre kaldes de svage. De stærke spiser kød med god samvittighed, mens de svage kun spiser grøntsager af frygt for at komme til at spise kød, der er indviet til afguderne.

På samme måde er der nogle, der anser alle dage for at være lige, mens andre lægger vægt på de jødiske helligdagsordninger.

Rosenius påpeger, at det bestemt ikke er småting, de er uenige om. Diskussionerne går jo på, om Guds Ord, bud og ordninger gælder for de kristne eller ej.

Hertil svarer Rosenius, at vi skal gøre det, som tjener vores næste bedst. Det betyder, at hvis man mener, at en ændring af disse ydre ting er afgørende for menneskers frelse, så giver Rosenius flg. råd:

"... da må du for din samvittigheds skyld drage dem frem og dristigt forurolige sindene med dem – om også det bliver på bekostning af det enkle, enfoldige evangelium om Kristus."²

Og så fortsætter Rosenius, meget karakteristisk: "Men tror du, vi bliver salige uanset vor stilling til slige spørgsmål, og alligevel ved at sætte dig til doms over andres meninger kaster tvivl ind i deres sind, da skal du betænke, at du handler under ansvar for ham, som har købt dem så dyrt med sit blod."

Hermed får Rosenius sendt en hilsen til os, som oplever, at der opstår uenighed om mange væsentlige forhold. Man kan ikke uden videre bruge Rosenius til at slå de andre i nakken med. De bibelske svar på problemstillingerne er måske ikke altid så entydige, som man forestiller sig. ■

Kærligheden er det princip, ud fra hvilken enhver lov bør fortolkes

- 1 Citaterne i denne artikel er fra C. O. Rosenius: *Når mange meninger opstår*, Dansk Luthersk Forlag, 1995
- 2 Citeret fra Kai Kjær-Hansen: *Også blandt os kan forskellige meninger opstå*, Særnummer af Menighedsfakultetets studenterblad Ichthys, 1985

*Kristus Jesus er blevet vores retfærdighed ...
Derfor kan vores retfærdighed heller ikke
formindskes ved vores synder eller
forøges ved vores fromhed.
Kunne den det, var den jo delvis
vores eget værk*

C.O. ROSENIUS

ALT ER FÆRDIGT!

AF C.O. ROSENIUS 1853

1. Nu lov og pris! Jeg ved ej mer,
som står tilbage – alt er færdigt.
Hvad end hos mig jeg føler, ser,
er Lammet dog den ære værdigt,
at det for mig har sonet alt
og tusindfold for mig betalt
alt, ja alt.

2. Når jeg er skrøbelig og svag,
adspredt af alt, jeg har for øje,
da har jeg en, som nat og dag
min talsmand er hist i det høje,
som for Guds åsyn står for mig
og som i alt fremstiller sig
helt for mig.

3. Når jeg er kold, så er han varm;
er jeg adspredt, er han andægtig;
når jeg er syndig, svag og arm,
da er han hellig, rig, almægtig.
Jeg føler usselhed i mig.
Min hellighed har han i sig,
ja, i sig.

4. Så sandt som du, o Jesus, står
for os hos Gud nu i det høje,
så sandt som du er blevet vor
retfærdighed dér for hans øje,
så sandt er jeg i dette skrud
Guds hjertes lyst og skønne brud.
O, min Gud!

5. Det bedste menneske i sig
er døden værd, har synd utallig;
selv ringest kristen er i dig,
o, Jesus, helt retfærdig, salig.
Lov, ære, pris evindeligt!
Al salighed er blot i dig,
blot i dig.

SoS 472

Var det mig, du mente, Herre?

AF SILAS O.

*Mennesker må høre evangeliet, for det evige liv er på spil.
Gud bruger fejlende kristne som redskaber. Men det koster
noget for os, for eksempel magelighed.*

Så længe jeg kan mindes, har “mission” fyldt meget i mit liv. Hjemme bad vi for missionærer dagligt, og vi fik jævnligt besøg af missionærer på orlov – og hvis de havde børn, så legede jeg gerne med dem og lærte således om fremmede lande.

Men særlig er der én episode, som jeg stadig husker. Jeg ved ikke, hvordan vi kom ind på det, men i hvert fald spurgte jeg min mor om det med Helvede. Og jeg får spurgt om, hvor længe mennesker er dér. Hun svarer så, at det mest forfærdelige ved Helvede er, at det varer i evighed.

Da gik det op for mig, hvor vigtigt det er, at mennesker lærer Jesus at kende. Det er evigheden, der er på spil, når vi snakker mission. Og dybest set er der ikke noget, der er vigtigere end dette!

Sætter sig selv til side

Paulus siger om sig selv, at han har gjort sig til

alles tjener (*doulos* kan også oversættes: træl) for at vinde så mange som muligt (1 Kor 9,19). Han har set evangeliet. Han har set, at det er evigheden, der er på spil. Derfor sætter han sig selv til side, så han kan blive et redskab i Guds hånd, til at mennesker lærer Jesus at kende. Og det er ikke småting, Paulus har været igennem for at forkynde evangeliet: Vi får et indblik i dette i:

Af jøderne har jeg fem gange fået fyrre slag minus ét, jeg har fået pisk tre gange, er blevet stenet én gang, har lidt skibbrud tre gange, jeg har drevet rundt på det åbne hav et helt døgn. Ofte på rejser, i fare på floder, i fare blandt røvere, i fare fra mit eget folk, i fare fra hedninger, i fare i byer, i fare i ørkener, i fare på havet, i fare blandt falske brødre. Jeg har arbejdet og slidt, ofte haft søvnløse nætter, lidt sult og tørst, ofte fastet, døjet kulde og manglet klæder. Hertil kommer det, som dagligt trykker mig: bekymringen for alle menighederne. Hvem er magtesløs, uden at jeg også er mag-

Silas O., f. 1983

Master of Theology (M.Th.)

Kontaktoplysninger fås hos redaktøren

*Hvem eller hvad
frygter vi mest
– Gud eller tabet
af magelighed?*

*Bruger vi hellere
mange ord om vejr
og fodbold end
blot nogle få ord
om Jesus?*

tesløs? Hvem falder fra, uden at det svier i mig? (2 Kor 11,24-29).

Paulus sætter virkelig sig selv til side for at forkynde evangeliet. Kan det siges om os? Jesus siger, at den, der har fået meget tilgivet, elsker meget. Har vi fået meget tilgivet? Eller har vi i grunden set, hvor meget vi har fået tilgivet? Formår jeg at sætte mig selv til side, så Jesus kan bruge mig?

Vi må bede samme bøn som Johannes Døberen: "Han (Jesus) skal blive større, jeg skal blive mindre" (Joh 3,30). Det er ikke sjovt at blive mindre. Det er ikke sjovt at sætte sig selv til side. Og det er ikke nemt i et samfund, der prædiker, at vi skal realisere vores potentiale og kun gøre det, som vi har det godt med. Lyder det måske sjovt, det som Paulus har været igennem?

Jeg må tilstå, at jeg er dårlig til at sætte mig selv til side. Igen og igen oplever jeg et egoistisk hjerte og en tankegang, der kredser om mig selv. Jeg kunne tale meget mere med mennesker om Jesus. Men det er så meget lettere at tale om vind og vejr. Og jeg er bange for at gøre mig selv til grin. Hvorfor er det sådan? Jeg ved jo inderst inde, at der ikke er noget, der er vigtigere for et menneske end at høre om Jesus.

Fejlende troshelte

Bibelen selv har hjulpet mig meget i denne sag.

I Første Mosebog 12,1ff læser vi om, at Gud kalder Abraham til at forlade sin familie, sin jord og alt det, han kender. Gud befaler ham at rejse til et fremmed og ukendt land – og han gør det. Senere beder Gud ham om at ofre sin søn Isak – en søn, som han har ventet på hele sit liv. End ikke dette nægter Abraham at gøre, da Gud befaler ham det.

Vi læser også om Rahab i Jeriko (Jos 3). Hun sætter sit liv på spil for at hjælpe israelitiske spioner, så de kan udspionere byen og siden flygte med vigtig viden om, hvordan byen bedst skal indtages – selv om hun ellers sad i sikkerhed bag byens tykke mure.

Hvorfor er Abraham og Rahab blevet mig til hjælp? Er det, fordi Gud kalder dem til så sto-

re og omfattende opgaver, som de udfører som ægte troshelte? Det er nok en del af svaret. Det kræver ydmyghed, lydighed og tillid til Gud at gøre det, som de gjorde. Således kan vi lære meget af dem.

Men Bibelen er mere nuanceret end som så. For det er ikke kun deres sejre og deres lydighed, der omtales i Skriften.

Abraham lyver om, at hans kone, Sara, er hans søster, hvorved hun bliver giftet væk til en anden. Dette gør han, for at han ikke selv skal blive dræbt og Sara derved blive fri til at blive en andens kone. Yderligere har Gud lovet Abraham en søn med Sara, men da der ikke sker det store, tager han sagen i egne hænder og får et barn med trælkvinden Hagar.

Rahab er en skøge. Og højst sandsynligt har hun drevet et bordel. Hvem er hun, at hun skulle kunne være et redskab i Guds hånd – hun lever jo netop fuldstændig imod Guds vilje.

Disse to personer, der udrettede så store ting, var syndere. Det var altså ikke på grund af deres rene og hellige liv, at de udførte Guds plan, men på trods af, at deres liv ikke var fuldkomment, kunne Gud bruge dem i sin plan. Samme mønster møder vi hos Paulus. Han var den store kristenforfølger, der blev omvendt og blev den store hedningemissionær.

Når disse mennesker kunne bruges i Guds plan, så må jeg også tro, at jeg kan bruges af Gud.

Vær et vidne, hvor du bor

Og hvad er det så, Gud vil? Jo, han vil mission:

"Jesus kom hen og talte til dem og sagde: 'Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende'" (Matt 28,18-20).

Folkeslag skal gøres til Jesu disciple – det handler om mission. Mennesker må høre, at Jesus har taget deres synder på sig, da han gik ind under Guds vrede og døde på korset.

Gud har fastsat bestemte tider og grænser for, hvor mennesker skal bo (ApG 17,26). Det vil sige, at Gud har bestemt, hvor vi bor. Det betyder også, at vi er kaldet til at være vidner om ham, dér hvor vi er sat.

Vi er alle med i forskellige fællesskaber. Nogle har et fællesskab om det at se fodbold, andre dyrker sport, nogle strikker sammen, og nogle (som jeg) er så mærkelige, at de har et fællesskab omkring det at se på fugle. Vi er kaldede til at være vidner, dér hvor vi er sat – når vi er på arbejde og i fritiden. Overvej, hvilke muligheder du har for at være lys og salt.

To sider af mission

Vi har altså alle en opgave i missionsarbejdet. Det ser vi måske endnu tydeligere i Jesu ord til disciplene: Høsten er stor, men arbejderne få. Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst (Matt 9,38).

Der er så at sige to sider af mission. Først og fremmest er der bønner. Vi er kaldet til at bede for missionsarbejdet, bede om flere missionærer, bede om, at Guds Ord må få fremgang både hos os selv og hos fremmede folkeslag.

Op gennem kirkehistorien er der utallige eksempler på, hvordan vækkelser begynder, når der gennem lange tider har været trofaste forbedere, der har lagt mennesker frem for Gud. Ofte er der gået mange år uden synlige resultater. Men i stedet for at miste modet, må vi tage Jesus på ordet: Vi skal bede høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst. Det er den ene side af mission.

Men forbøn for missionen er også en farlig bøn, for der er nogle, som skal sendes ud. Måske vil Gud sende dig! Det er den anden side af mission. Der er en høst i denne verden, som Gud ønsker skal være så stor som overhovedet muligt. Til dette

Op gennem kirkehistorien er der utallige eksempler på, hvordan vækkelser begynder, når der gennem lange tider har været trofaste forbedere, der har lagt mennesker frem for Gud

arbejde er der brug for så- og høstfolk, som vil lade sig sende ud på missionsmarken.

Satan elsker indvendinger

Måske tænker du, at du er for gammel eller for ung, for tyk eller for tynd til at være et vidne. Men inden du lader disse indvendinger overskygge udfordringen, vil jeg gøre dig opmærksom på noget andet, Jesus siger i forbindelse med, at han driver en ond ånd ud:

”Hvordan kan nogen trænge ind i den stærkes hus og røve hans ejendele uden først at have bundet den stærke? Først da kan han plyndre hans hus” (Matt 12,29).

Dermed står det klart, at der er noget, som Satan hader mere end alt andet – og det er ”tyveri”. Satan hader, at mennesker kommer til tro, for så skifter de herre. Derfor vil Satan gøre alt for at forhindre, at Jesus bliver deres herre og frelser.

Netop derfor er det let for os at finde 100.000 grunde til, hvorfor vi ikke skal være vidner for vores næste, bede om vækkelser, støtte missionsarbejdet økonomisk – og allermindst rejse ud til fremmede lande for at forkynde evangeliet.

Når jeg har spurgt kristne mennesker, især unge, om det ikke var noget at rejse ud som missionær – der er jo masser af ledige stillinger! – har jeg ofte mødt et blik, der mest af alt virkede, som om jeg fortalte en plat joke. At skulle rejse ud med evangeliet var nogenlunde lige så ver-

densfjernt, som at skulle rejse til Mars. Nej, det var nok ikke lige dem.

Er mission blevet reduceret til, at vi blot støtter med lidt kroner hist og her – for at lade andre professionelle missionærer gøre arbejdet i Tanzania, Etiopien, Cambodja og Danmark? Er vores eget medansvar forsvundet?

Magelighed eller gudsfrygt

Er vi blevet forvænt med magelighed? Søger vi mageligheden? Er mageligheden blevet vores afgud?

Hvad gør vi, når missionsudfordringen ikke lige passer ind i vores planer? Når vores næste kommer på uanmeldt besøg på et ikke-mageligt tidspunkt? Når det ikke er mageligt at stå på torvet klokken sent om aftenen for at forkynde evangeliet? Når det ikke er mageligt at besøge vores næste, der er i nød?

Bruger vi hellere mange ord om vejr og fodbold end blot nogle få ord om Jesus?

Paulus siger: ”Forfulgt bliver alle, som vil leve et gudfrygtigt liv i Kristus Jesus” (2 Tim 3,12). Der er konsekvenser for alle, der ønsker at leve et gudfrygtigt liv. Mageligheden er på spil.

For missionæren i Afrika er det bl.a. elektriciteten og internettet, der kun virker efter forgodtbefindende. Og myg, fluer, krybdyr, tropesygdomme og andres fattigdom og nød er i den grad ikke mageligt. Tab af magelighed.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Er vi blevet forvænt med magelighed? Hvad gør vi, når missionsudfordringen ikke lige passer ind i vores planer? Når det ikke er mageligt at stå på torvet klokken sent om aftenen for at forkynde evangeliet? Når det ikke er mageligt at besøge vores næste, der er i nød?

For den, der vil være vidne i Danmark, er der chance for latterliggørelse, hvis samtalen spores ind på Jesus. Kristne er jo næsten fossiler – et levn fra fortiden, der tror på det, der står i Bibelen. Det svarer vel næsten til at møde en dinosaur i levende live? Tab af magelighed.

I Mellemøsten og andre lande er der direkte uvilje mod og forfølgelse af kristne. Folk ønsker ikke, at evangeliet forkyndes. Og de kan reagere kraftigt, både i ord og handling, hvis evangeliet bliver forkyndt. Tab af magelighed.

Men måske er det netop ordet ”guds frygt”, som er nøglen. Forfulgt bliver alle, der vil leve et gudsfrygtigt liv, siger Paulus. Hvem eller hvad frygter vi mest – Gud eller tabet af magelighed?

I Anden Krønikebog 19,7 møder vi sætningen: ”Lad jer nu styre af frygt for Herren.” Vi kan frygte meget og meget: tabet af magelighed, strømsvigt, manglende internet, fysisk forfølgelse og kakerlakker i huset. Men hvad styrer

vores liv? Er det frygt for mennesker, frygt for tab af magelighed, eller er det den sunde gudsfrygt?

Brug for redskaber

Jesus siger: ”Bed derfor høstens Herre om at sende arbejdere ud til *sin* høst.” Du er bare kaldet til at være et redskab – magelighed eller ej.

Min dejlige, blå 18 V Bosch skruemaskine sætter hverken gipsplader eller rawlplugs i væggen af sig selv. På samme måde kan vi ikke af os selv skabe resultater i missionsarbejdet. Vi er kaldet til at være redskaber – duelige redskaber – men Gud udfører arbejdet. Vores arbejde er lagt over i Guds almægtige hånd. Hvor er det befriende!

Betingelsen for at bære frugt

Det er værd at lægge mærke til, at Jesus siger, at han er vintræet, og vi er grenene (Joh 15,5). Bliver vi i ham, så *bærer* vi megen frugt. Har du

tænkt over det? Hvis vi lever i troen på Jesus, så bærer vi frugt!

Betingelsen for at bære frugt er ikke, hvor godt vi formår at leve det kristne liv, hvor dygtige, inderlige eller fokuserede, vi er – eller hvor god en strategi, vi får strikket sammen. Det at bære frugt afhænger alene af vores forhold til Jesus – at han vokser, og vi bliver mindre.

Selv om Rahab, Abraham og Paulus ikke var fuldkomne – ja, langt fra – så kunne Gud bruge dem som redskaber i sin hånd. Abraham blev stamfar til det folk, hvorfra Jesus engang skulle komme. Rahab indgår selv i Jesu slægtslinje. Og Paulus blev den første, som forkyndte evangeliet til hedninger lige fra Israel til Rom.

Tror vi, så bærer vi frugt. Det er evangelium og ikke et lovens krav.

Gud bruger redskaber

For blot ca. 100 år siden boede ca. 66 % af alle dem, der kaldte sig kristne, i Europa. I dag er dette tal under 25 %. Det skyldes til dels sekularisering og frafald fra kristendommen i Europa, men største forklaring er, at antallet af kristne på andre kontinenter er eksploderet.

I Afrika er tallet af kristne således steget fra 9,2% i år 1900 til 46 % i år 2000, og i Asien er der i dag ca. 344 mio. kristne, svarende til ca. 9 % af kontinentets befolkning. Faktisk kalder mere end en tredjedel af verdens befolkning sig kristne i dag, og i gennemsnit lægges der 23.000 mennesker til hver dag.

Så kan man spørge, om den udvikling skyldes, at missionærerne for 100 år siden var usædvanligt dygtige til at missionere? Nej, vækkelserne er sket, selv om der er gjort utallige fejl i missionshistorien.

Mennesker er er rejst ud med evangeliet, og Gud har brugt disse mennesker på trods af deres synd, deres fejl og deres mangel på kompetencer til at nå et svimlende antal mennesker med evangeliet. De lod sig styre af "frygt for Herren".

Sammenhængen udtrykker Paulus klart i Romerbrevet 10,12-15:

"Der er ingen forskel på jøder og grækere; alle har den samme Herre, rig nok for alle, som påkalder ham, for »enhver, som påkalder Herrens navn, skal frelses.« Men hvordan skal de påkalde ham, som de ikke er kommet til tro på? Hvordan skal de tro på ham, som de ikke har hørt om? Hvordan skal de høre, uden at nogen prædiker? Og hvordan skal nogen prædike uden at være udsendt? – som der står skrevet: »Hvor herligt lyder fodtrinene af dem, der bringer godt budskab!«

Gud har altså gjort sig afhængig af mennesker, når det gælder om at komme ud med evangeliet. Uden min blå Bosch skruemaskine ville gipsvæggen og rawlpluggene ikke komme i væggen. Tilsvarende kan vores handlinger rent faktisk betyde forskellen på frelse og fortabelse for andre mennesker.

Vi kan ikke blot skubbe missionskaldet til side med henvisning til, at vi ikke er hellige, gode, glade, stabile, veludrustede, rige, gamle eller unge nok. Vores undskyldninger kan have evige konsekvenser.

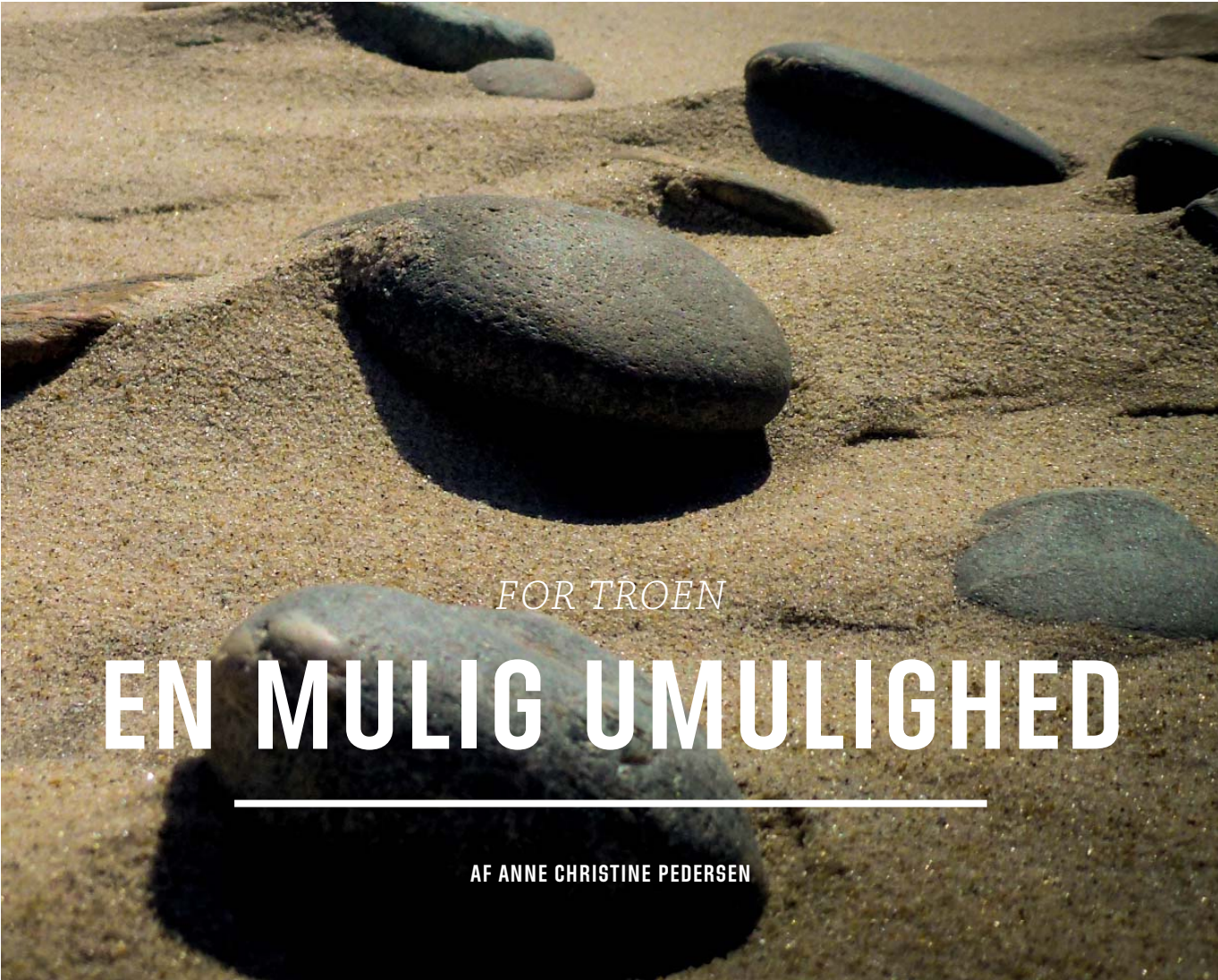
Måske synes du, at det er et fuldkomment uoverskueligt arbejde: at skulle gøre Jesus kendt i verden. Men han, der står bag hele universet, har lovet at være med dig! Det er i vores svaghed, at Gud kan blive stor (2 Kor 12,9).

Guds ord virker

Mission er og bliver et paradoks. Det har jeg ofte oplevet i samtaler med mennesker. Vi kommer jo med et budskab om, at det vigtigste i ethvert menneskes liv er, at en mand, der også er Gud, døde på et kors for 2000 år siden og siden opstod. Det er dårskab, som Paulus kalder det (1 Kor 1,18ff). Det er idioti. Det er bestemt ikke "det, de unge vil have". Og dog er det vitterlig Guds levende ord, det tveæggede sværd, der trænger igennem; det ord, der vækker liv af døde.

Også anno 2016 gælder det, at netop dette Guds ord ikke vender virkningsløst tilbage, men det gør hans vilje og udfører hans ærinde (Es 55,11). Derfor må det spredes – i Danmark og ude omkring i verden. ■

*Vores handlinger
kan rent faktisk
bettyde forskellen
på frelse og for-
tabelse for andre
mennesker*

FOR TROEN

EN MULIG UMULIGHED

AF ANNE CHRISTINE PEDERSEN

Udtrykket levende sten slog mig. Hvordan kan mennesker, der betegnes som stendøde, blive til levende sten?

For en måneds tid siden var jeg til møde i vores lokale missionshus, som jeg er det de fleste søndage i årets løb.

Det var en søndag som så mange andre; der var ikke noget ekstraordinært på færde. Jeg var ikke i et særligt åndeligt "mode" den dag. Teksten, der blev prædikeret over, har jeg læst masser af gange - og sikkert også hørt flere prædikener over. Og det var såmænd heller ikke, fordi prædikenen skilte sig ud som noget i særklas-

se. Det var sådan på det jævne, på det jævne alt sammen.

"På det jævne, på det jævne, ikke i det himmelblå, der har livet sat dig stævne, der skal du din prøve stå ..."

Sådan lærte jeg at synge, da jeg gik i skole engang i 60'erne ..., og det var det, der skete på denne ganske almindelige søndag: Livet satte mig stævne!

Levende sten

Prædiketeksten var Første Peters Brev

2,1-10: "Kom til ham, den levende sten, som blev vraget af mennesker, men er ud-søgt og kostbar for Gud, og lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus ..." (v. 4-5a).

Levende sten. Det var det udtryk, der slog ned i mig den søndag og blev ved med at arbejde videre i mig, da jeg kom hjem. Det blev til opbyggelse - på en ganske almindelig på-det-jævne-søndag.

Levende sten. Kan der tænkes noget mere modsætningsfyldt - for ikke at sige umu-

ligt?! Der findes vel ikke noget, der er mere dødt end sten. Vi har det fx i udtrykket "stendød". Så kan det ikke siges mere tydeligt, at den person, vi taler om, er død. Sten og liv hører bare ikke sammen.

Levende sten. Hvad er det at være kristen? Det er at være noget, der ikke kan lade sig gøre – men som alligevel er virkelighed! Det er at være en, som i sig selv er fuldstændig død og ude af stand til at foretage sig noget som helst, og som så alligevel er sprællevende, ikke bare i en kortere eller længere årrække, men *evigt*.

Det er faktisk en umulighed, som er blevet mulig. Og det har udelukkende sin grund i, at vi her har med ham at gøre, for hvem intet er umuligt (Luk 1,37).

Jeg er 100 procent klar over, at der skal noget helt andet til end mine fattige ord for at afdekke denne virkelighed. Der skal åbenbaring til! Fra Gud! Men nu prøver jeg alligevel at sætte lidt ord på.

Stendød

Stendød – det er Bibelens samlede vidnesbyrd om, hvordan menneskets situation er i forhold til Gud (Se fx Ef 2,1-3 og Rom 7,14-24). Vi *kan ikke* honorere det krav, Gud stiller, for at han kan have fællesskab med os.

Guds krav er ganske enkelt: "Vær fuldkomne ligesom jeg!" Ikke en finger må der være at sætte på noget, hverken i vores tanker, følelser, ord eller handlinger (Jak 2,10).

Vores altoverskyggende problem er, at vi en dag bliver stillet til regnskab for, hvordan vi har levet op til kravet. Kriteriet for domsafsigelsen er tindrende klart: "Gør det, så skal du leve!" (Luk 10,27f). Grundtvig rammer virkelig plet, når han siger: "Dø, eller gør, hvad en synder ej kan!" i salmen "Klynke og klage" (DDS 516/SoS 465). Der er virkelig grund til at klynke og klage.

Hele verdenshistorien og alle religioner er fulde af vidnesbyrd om alle de forsøg, der er foretaget – og stadig bliver foretaget – for at løse problemet. Nogle "løser" problemet meget enkelt ved at benægte dets eksistens: "Jeg tror ikke på Gud" – underforstået: altså kommer det her ikke mig ved.

Den opfattelse har jeg godt nok tit mødt.

At være kristen er at være noget, der ikke kan lade sig gøre – men som alligevel er virkelighed!

Men Bibelen punkterer fuldstændig den virkelighedsforståelse. Bare et eksempel fra Johannesevangeliet 5,28f: "Alle de, der er i gravene, skal høre hans røst og gå ud af dem – de, der har øvet det gode, for at opstå til liv, men de, der har gjort det onde, for at opstå til dom." Alle veje fører ikke til Rom – men til Guds domstol.

Men Gud kan gøre det umulige muligt. Han har løst menneskehedens største problem gennem en stedfortræder. Han har givet os Jesus, sin fuldkomne søn, som har båret og borttaget al verdens synd til alle tider. "Han blev genboret for *vore* overtrædelser ... ved hans sår blev vi helbredt ... Herren lod al vor skyld ramme ham" (Es 53,5f). Kan det siges mere tydeligt?

Et under

Og nu vender vi tilbage til Første Peters Brev: "Kom til *ham*, den levende sten." Ja, kom til ham, til Jesus, som her kaldes den levende sten – altså også en umulighed, da vi jo er "døde", men det er blevet muligt, ved et *under*. Jesus er Guds *Under*. Han kaldes ganske enkelt *Under* (Es 9,6 i Norsk Bibel).

Kom til ham – og bliv i mødet med ham selv en levende sten. Et under! Du døde, men nu levende sten, lad dig opbygge af ham! Lad ham bygge dig op sammen med alle de andre levende sten, så du sammen med alle de andre sten i Guds bygning her på jorden, i hans menighed, kan være et vidnesbyrd om ham, der gør det umulige muligt.

Sådan kan livet, det evige fuldkomne liv, sætte os stævne en ganske almindelig søndag i et ganske almindeligt missionshus i en ganske almindelig menighed på det jævne! Det er faktisk også et under! ■

Anne Christine Pedersen,
f. 1952

Lærer på Stubbekøbing Efter-
skole

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

Ikke-målbart udbytte

Skolen er næsten altid til debat. Alle har en mening om, hvordan skolen burde være, og hvilket mål og hvilken mening der skal være med børnenes skolegang. Jeg vil ikke gå ind i den debat her, blot tage afsæt i et enkelt lille udtryk, som gav mig noget at tænke over: "ikke-målbart udbytte".

Udtrykket beskriver, hvad KristenDemokraterne vil med skolen, nemlig give eleverne "et ikke-målbart udbytte, som de kan drage nytte af videre frem i deres tilværelse."¹

Ikke-målbart udbytte. Jeg kan lide klangen af den formulering. Der er meget af stor værdi, som ikke kan måles. Der er megen livskundskab, der ikke kan testes eller evalueres, men som er noget af det vigtigste at have i sin bagage på vejen frem.

Det kan dog ofte være svært at se værdien i det ikke-målbare – og prioritere det. Jeg kender det også fra mig selv: at ville fremvise resultater og måle og vurdere andres indsats. Det

ligger nok ikke så fjernt fra nogen af os. At skolen og samfundet er blevet så resultat- og målstyret, er derfor ikke så mærkeligt.

Seniorforsker Marie Østergaard Møller har sammen med et par andre gennemført en analyse af *Resultatbaseret styring* – en ledelsesmetode og -system, der er blevet mere og mere udbredt i den offentlige sektor.

"Undersøgelserne viser, at Resultatbaseret styring medfører, at de offentlige institutioner prioriterer de letteste klienter højest, fordi det er dem, det er mest enkelt at skabe målbare resultater for, mens klienter med tungere og mere komplicerede problemstillinger underprioriteres. Tendensen er tydeligst på arbejdsløshedsområdet og socialområdet, men den går også igen på skoleområdet," konkluderer seniorforskeren.²

Det var nok ikke sådan, ledelsessystemet var tænkt. Intentionen var nok at forbed-

re og hjælpe, og derfor er det godt, at der bliver gjort opmærksom på faldgruberne i at ville måle og veje det hele.

Er der måske en lignende tendens i menighedssammenhæng? Jeg hørte en prædiken af landsprædikant Dan Hessellund,³ hvor nogle af pointerne kan sammenfattes nogenlunde sådan her: Vi må ikke lade os dominere af tal i vores vurdering og analyse af, hvordan det går.

På et spørgsmål som: "Havde I en god aften?", er det nemt at komme til at svare: "Vi kunne godt have været nogle flere." Vi vil så gerne være flere og ser gerne, at folk strømmer ind fra gaden til vores møder.

Som Dan Hessellund pointerer, er der ikke noget forkert i at ønske det, men det vil kun gøre os modløse og trætte at lade tallet på, hvor mange vi er, være vores tyngdepunkt. Han kalder det til og med en afgud! Tyngdepunktet skal være velsignelsen ved at samles om Guds Ord. Det kan slet

ikke måles i tal.

Ikke-målbart udbytte. Det er det, vi har fået del i af Guds nåde – en nåde, der er af ufattelig og uendelig værdi. Lad os holde fast i den.

Ruth Vatne Rasmussen

1 *Idé Politik* nr. 1 2016, s. 7

2 *Resultatstyring er skidt for svage danskere*, artikel i *Djøfbladet* nr. 3 2016

3 [lysetoglivet.dk/prædikener/Dan-Hessellund/](http://lysetoglivet.dk/prædikener/Dan-Hessellund/Hold-diløbet-sehen-til-Jesus)Hold-diløbet, se hen til Jesus – Hebr 12,1-3

Et systematisk muldvarpearbejde mod kristen folkeopdragelse kan ikke mødes med noget andet end åben kulturkamp

Demokratiet må bygge på gode værdier

Set med kristne briller er den vestlige kultur under forfald i disse år. Det kan være svært at finde sine ben at stå på i debatten om åndsfrihed, ytringsfrihed og demokrati i forlængelse af sager, der f.eks. drejer sig om satiretegninger, seksualmoral, islamisme, abortpolitik eller håndteringen af samfundsnedbrydende holdninger.

For at løfte perspektivet lidt fra den gængse tænkning, vil jeg lade mig udfordre af den norske teolog Olav Valen-Sendstad. Han holdt i 1951 foredraget *Den kristne og staten*. Det er trykt i hans *Samlede verker, bind 4*, s. 444-459 (og citeres herunder i brudstykker i min oversættelse).

Olav Valen-Sendstad hævder, at det moderne demokrati er i forrådnelse, fordi samvittighederne er blevet relativiseret, og myndighederne er "uden anden moralsk grundlag end skiftende stemninger og opinioner ... og flygtige idéer".

De frihedsrettigheder, der be-

tragtes som idealer i det moderne demokrati – religionsfrihed, trykkefrihed, forskningsfrihed, ytringsfrihed – giver ikke mening, hvis der ikke er en binding til det gode, siger han. "Hvis sådanne bindinger ikke angives, bliver ethvert frihedsbegreb ganske snart nihilistisk, tom lyrik."

"Der findes ikke et menneske i Vesteuropa, der ikke accepterer disse friheder. Og alligevel er det hele en negativ, lyrisk floskelstorm, så længe man ikke siger noget om det tilsvarende positive livsindhold, der binder det moderne menneske til højværdige goder."

"Begrebet *religionsfrihed* er meningsløst, hvis det bare betyder frihed fra al religion, eller hæmningsløs udfoldelse af en hvilken som helst religion."

"Trykkefrihed" må betyde, at vi får afskaffet de lavværdige tryksager og giver de højværdige et frit løb. I dag er trykkefrihed bare et navn for kulturel tøjlesløshed ... Den tøjlesløse trykkefrihed viser,

at det moderne demokrati er etisk normløst, religiøst indifferent og i bund og grund antikristeligt."

"Vores nuværende forfatningsformer er til dels udmærkede og synes at svare meget godt til mange humane og kristelige idealer ... Men vores alternativ er et radikalt nej til det åndsindhold, den moralske normløshed og den materialisme, som i dag præger lovgivning og forvaltning af statsapparatet."

"Både Bibelens historie og den almindelige historie vidner om, at der gives øvrighed af Guds dom og vrede til forførelse og forstokkelse for et folk ... Vi har som kristne opdaget, at Romerbrevet 13 ikke er Bibelens eneste udsagn om staten. Det findes også i Johannes' Åbenbaring 13, hvor netop statsmagten fremtræder som dyrisk, antikristelig og dæmonisk."

"Et systematisk muldvarpearbejde mod kristen folkeopdragelse kan ikke mødes med

noget andet end åben kulturkamp. Som kristne borgere kan vi kun acceptere en folkeopdragelse på klar kristen grund. Og vi ved, at ingen er bedre tjent med en sådan opdragelse på sand kristelig grund end netop den demokratiske stat."

"Vort folk er på lang sigt ikke tjent med, at medierne til dels bliver en pestkilde ... Enhver, som har folkepædagogisk ansvar, er forpligtet til at give medierne et sådant oplæg, at de bliver en fornyelseskilde for god smag, harmløs humor og kristelig moralitet."

Jeg er klar over, at der er meget mere at sige om åndsfrihed og kristnes tilgang til kulturen og demokratiet. Men jeg synes, der er grund til at lytte til den afdøde nordmands kontroversielle ord i en relativisme-præget tid. Hans vinkel har vist ikke har været betonet af kristne ledere de sidste årtier.

Ole Solgaard

To måder at læse Det Gamle Testamente på

AF OLE ANDERSEN

Linje-metoden hjælper os til at opdage Guds fantastiske handlinger i historien mellem skabelsen og den nye jord.

Ole Andersen, f. 1958
Generalsekretær i Ordet og
Israel
oleandersen@ordetogisrael.dk

Det Gamle Testamente (GT) er gammelt. Rigtig gammelt. De ældste dele går 3.500 år tilbage i tiden, dvs. til den tid, hvor vi i Danmark havde den ældre bronzealder med solvognen. De nyeste dele af GT er mere end 2.400 år gamle. Hvordan kan så gamle tekster stadig give mening, når vi læser dem i dag?

Mange kristne vil gerne læse i GT. Med god grund. Det er enormt spændende, storslået, dramatisk og kan stadig gøre et uudsletteligt indtryk på læseren.

Og så er det mere end menneskeord. Jesus og apostlene har lært os, at GT er budskaber, som den levende Gud har sendt til mennesker gennem profeterne i Israel. Gennem profeternes ord kan vi endnu i dag møde Gud og lære ham og os selv at kende. Gennem læsning af GT åbner vi vores liv for Guds stærke indflydelse.

»De hellige Skrifter (dvs. GT) kan give dig visdom til frelse,« siger Paulus (2 Tim 3,15). Fantastisk udtryk! Hvem vil ikke gerne være »vis til frelse«? Spørgsmålet er bare, hvordan vi skal læse GT, så det sker.

GT rummer mange forskellige typer tekster. Historiske beretninger, salmer, love, ordsprog, profetier, breve, lignelser, prædikener, samtaler, officielle dokumenter og meget andet. Her vil vi koncentrere os om to af de typer, der fylder mest i GT: de historiske beretninger og profetierne.

Umiddelbart kan disse to typer tekster virke meget forskellige, men ved nærmere eftertanke er der nogle store ligheder. De er i øvrigt ofte flettet sammen, og det er tankevækkende, at jøderne har samlet hovedparten af de historiske og profetiske bøger i én samling, Profeterne.

Nogle bibeltolkere har omtalt de historiske og de profetiske tekster som henholdsvis *tilbage-skuende* og *fremadskuende profeti*. Man kunne også vende det om og sige, at de historiske tekster er historie, der er sket, mens de profetiske er historie, der *vil* ske.

Under alle omstændigheder er lighederne så store, at vi her kan behandle dem under ét. I princippet er der ikke den store forskel på at læse en historisk og en profetisk tekst.

Spørgsmålet er altså: Hvordan skal vi som kristne i dag læse de mange historiske beretninger og profetiske tekster?

To historieopfattelser

Der findes to meget forskellige opfattelser af historien:

1. Historien som en cirkel

Det første historiesyn opfatter verden og historien som en cirkel. Der er ikke nogen virkelig udvikling i historien; det er de samme ting, der sker igen og igen. Årsagen til den evige gentagelse er, at historien bliver styret af nogle evige og uforanderlige love.

Ifølge dette historiesyn gælder det for mennesket om at finde og forstå de evige principper, der styrer verden. Det kan man gøre gennem legender, myter, fabler og historiske beretninger. Det er nemlig alt sammen historier, der lærer os en eller anden sandhed om tilværelsen. Disse historier behøver ikke virkelig at have fundet sted – hovedsagen er, at de kan lære os noget om de evige principper i tilværelsen.

2. Historien som en linje

Det andet historiesyn opfatter verden og historien som en linje med en begyndelse og et mål. De begivenheder, der sker i verden, er ikke bare stadige gentagelser, men har betydning for historiens udvikling frem mod målet.

Ud fra dette historiesyn er det afgørende, at der er tale om begivenheder, der virkelig har fundet sted – ellers betyder de jo ikke noget på linjen i udviklingen frem mod målet.

Princippet i denne inddeling i en *cirkel-forståelse* og en *linje-forståelse* er særdeles lærerig, når vi ser på, hvordan vi skal læse GT.

Der er nemlig to måder at læse Bibelens historiske og profetiske tekster på, som nøje svarer til de to forskellige historieopfattelser: *cirkel-metoden* og *linje-metoden*.

Cirkel-metoden

Når vi læser GT efter *cirkel-metoden*, er der et dobbelt udgangspunkt:

- a) Gud er den samme til alle tider.
- b) Mennesker er i bund og grund de samme til alle tider.

Det betyder, at der er nogle evige principper, der til enhver tid styrer vores tilværelse – både vores forhold til Gud og til andre mennesker.

Når vi læser GT, gælder det derfor om at finde de evige principper for tilværelsen, som teksten afslører. Vi skal med andre ord stille spørgsmålet: Hvad kan denne tekst lære mig om tilværelsen?

Når vi læser syndefaldsberetningen efter *cirkel-metoden*, skal vi altså stille spørgsmålet: Hvad er de evige principper i denne tekst, som også gælder os mennesker i dag, og som vi derfor skal lære af?

Adam og Eva bliver altså *typer*, som vi skal lære noget af. Deres fristelse og syndefald er en *type* på vores fristelser og syndefald. Af deres eksempel kan vi lære noget om, hvordan Satan frister – han lokker til at se og siger »Mon Gud nu også har sagt...?« Og vi kan lære noget om, hvordan synd mod Guds bud altid ender med ulykke og død.

Der er nogle evige principper, der til enhver tid styrer vores tilværelse – både vores forhold til Gud og til andre mennesker

Linje-metoden

Når vi læser GT efter *linje-metoden*, er udgangspunktet, at verdens historie er en linje, der har en begyndelse og en afslutning. Linjen begynder med skabelsen, så kommer syndefaldet, så følger Abraham, Isak, Jakob, Moses, David og hele Israels historie.

Men GT stopper ikke med at fortælle om historien frem til slutningen af GT's egen tid. Det fortsætter med at profetere om fremtiden, helt frem til linjen afsluttes med Guds rige på den nye jord. De historiske og profetiske tekster danner tilsammen én lang tidslinje med en begyndelse og en afslutning.

Når vi læser en tekst efter linje-metoden, gælder det derfor om at forstå tekstens plads på tidslinjen. De spørgsmål, vi skal møde teksten med, lyder: Hvor hører denne tekst til på tidslinjen? Og hvad betyder denne begivenhed i frelseshistorien?

Lad os igen bruge syndefaldsberetningen som eksempel.

Når vi læser syndefaldsberetningen efter linje-metoden, skal vi spørge om, hvad denne begivenhed betyder for verdenshistorien. Svaret på det er jo tindrende klart: Adams og Evas syndefald er den mest tragiske begivenhed i hele menneskehedsens historie. I det øjeblik kom det onde ind i verden og ødelagde paradiset, så verden blev fuld af lidelse.

Når vi læser syndefaldsberetningen efter linje-metoden, er syndefaldet således ikke en *type* på vores syndefald, men en *enestående begivenhed* i verdenshistorien, der fik følger for resten af historien. Det skete, og verden blev aldrig mere den samme.

Cirklen dominerer

Der findes altså to principielt forskellige måder at læse GT på. I praksis er de fleste prædikener i Danmark – både blandt bibeltro og bredt i dansk kirkeliv – dog cirkel-metode-prædikener. Der findes ikke

Hvis prædikanterne kun bruger cirkel-metoden i deres prædikener, bliver resultatet, at store dele af GT aldrig bliver brugt i forkyndelsen

nogen statistisk opgørelse over det. Men ud fra min personlige erfaring er jeg overbevist om, at cirkel-metoden er dominerende.

Tag David som eksempel. Bibelen bruger 61 kapitler på at fortælle om Davids liv, og dertil kommer den lange række af Davids salmer. Alligevel er der – groft sagt! – kun én tekst fra Davids liv, der nogenlunde ofte bliver prædikeret over. Det er Batseba-historien (2 Sam 11-12).

Batseba-historien er oplagt at bruge i en prædiken, fordi den lærer os nogle vigtige sandheder, der også gælder os – noget om fristelser, synd, anger og tilgivelse. Eller sagt med andre ord: Batseba-historien lægger selv op til at blive læst efter cirkel-metoden. Derfor bliver der prædikeret over den.

De fleste af de øvrige 59 kapitler om David er det ikke så let at anvende efter cirkel-metoden. Derfor bliver der ikke prædikeret over dem!

Min påstand er altså, at en stor del af GT-prædikenerne er cirkel-metode-prædikener. Og at cirkel-metoden tilmed får lov til at have afgørende indflydelse på, hvilke tekster forkynderne overhovedet vil prædike over. Prædikanterne leder efter de tekster, der indeholder »evige principper«, og så holder de sig til at prædike over dem.

Den praksis er problematisk. Af tre grunde:

1. Store dele af GT bliver ubrugelige

Hvis prædikanterne kun bruger cirkel-metoden i deres prædikener, bliver resultatet, at store dele af GT aldrig bliver

brugt i forkyndelsen – fordi de simpelt hen ikke egner sig til den slags forkyndelse. Af de 61 kapitler om David bliver kun de to, der omhandler forholdet til Batseba, brugt.

De 39 kapitler, Første Mosebog bruger på patriarkerne og Josef-historien, kan stort set ikke bruges. Hvad er det »evige princip« eller den opbyggelige pointe i historierne om Abrahams løgne i forbindelse med Sara og om Jakob, der svindler sig til Isaks velsignelse? For slet ikke at snakke om den opbyggelige pointe i historien om voldtægten på Dina og hendes brøders hævn!

2. GT's beretninger bliver i praksis til »myter«

Den anden konsekvens af kun at bruge cirkel-metoden er, at vi behandler GT's historiske og profetiske beretninger, som om de var myter. Bibeltro forkyndere understreger heldigvis ofte, at beretningerne ikke er myter, men virkelighed. Men hvis forkyndelsen overvejende er efter cirkel-metoden, er det for budskabets vedkommende underordnet, om beretningerne er historisk sande eller ej.

Historien om David og Batseba bliver jo ikke virkelig at være sket, for at vi kan lære af den. Batseba-historiens budskab om fristelse, synd og tilgivelse kan forkyndes lige så stærkt, selv om historien kun var en lignelse. Budskabet i lignelsen om den fortabte søn står jo enormt stærkt, selv om lignelsen ikke er historisk virkelighed.

Hvis forkynderne kun bruger cirkel-metoden, giver de på langt sigt tilhørerne den opfattelse, at det i forhold til budska-

bet er underordnet, om beretningerne i GT er historisk sande eller ej.

3. Vi går glip af et hovedbudskab i GT

For det tredje går vi glip af et af de mest centrale hovedbudskaber i GT, hvis vi kun bruger cirkel-metoden.

Den røde tråd igennem GT er historien om Guds handlen med verden fra skabelse over syndefald til genoprettelsen i Guds rige på den nye jord. Det er denne frelseshistorie, der på én gang er rammen omkring hele Bibels fortælling og samtidig binder alle enkeltbegivenhederne sammen til en helhed.

I denne helhed er patriarkhistorierne særdeles vigtige, fordi de fortæller om nogle helt afgørende skridt frem i frelseshistorien. Udvælgelsen af Abraham og fødslen af Isak er afgørende begivenheder i verdenshistorien på vejen frem mod den nye jord.

Det samme gælder David. I frelseshistorisk perspektiv er hele Davids-historien vigtig – ikke kun Batseba-episoden. Men også Batseba-historien er frelseshistorisk vigtig. Den spiller nemlig en afgørende rolle som vendepunktet i Davids liv – en rolle, som vi ikke opdager, hvis vi udelukkende bruger cirkel-metoden og glemmer at anbringe beretningen i dens historiske kontekst på tidslinjen.

Dette historiske og frelseshistoriske perspektiv går vi glip af, hvis vi kun læser GT efter cirkel-metoden.

Både-og-metoden

Vi bør læse GT på en måde, der svarer til bogens egen karakter og forståelse af historien. Og GT forstår historien *både* som en linje og som en cirkel.

På den ene side udgør de historiske og profetiske tekster i GT tilsammen beretningen om verdenshistorien fra skabelsen over syndefaldet og frem til Guds rige på den nye jord. Det er linjen gennem GT.

På den anden side hænger der på denne linje en helt masse små »cirkler«, det vil sige beretninger om begivenheder, som åbenbarer de principper, der gælder for vores liv som mennesker her på jorden.

GT er på én gang Guds åbenbaring om verdens- og frelseshistorien fra skabelse til nyskabelse og hans åbenbaring af de love, der styrer tilværelsen på jorden. Derfor skal vi bruge både linje-metoden og cirkel-metoden i vores bibel-læsning.

Nogle tekster lægger mest op til den ene metode: Batseba-historien lægger især op til cirkel-metoden, mens patriarkhistorierne især lægger op til linje-metoden. Men mange tekster i GT kan fint læses efter begge metoder. Syndefaldet er for eksempel på én gang en enestående begivenhed i verdenshistorien og samtidig en type, som vi kan lære meget af.

Stil to spørgsmål

Når vi læser en af de mange historiske og profetiske tekster i GT, skal vi derfor stille to spørgsmål:

- 1) Kan denne tekst lære mig noget om de love, der gælder tilværelsen i denne verden – både i forholdet mellem os mennesker og Gud og i forholdet mellem os mennesker indbyrdes? Hvad kan jeg lære om mit liv ud fra denne tekst?
- 2) Har denne begivenhed en betydning for verdenshistorien på vejen fra syndefald til den nye jord? Hvad kan jeg lære af denne tekst om Guds gennemførelse af frelseshistorien?

GT er en guldgrube af skatte, der bare ligger og venter på, at vi finder dem frem. Her er Guds åbenbaring. Her fås visdom til frelse.

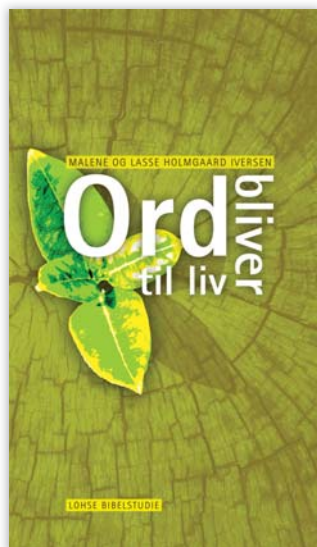
Linje-metoden hjælper os til at opdage Guds fantastiske handlinger i historien mellem skabelsen og den nye jord. Cirkel-metoden hjælper os til at opdage de sandheder, der gælder i vores liv som mennesker her på jorden.

GT forstår historien både som en linje og som en cirkel

Artiklen har været trykt i *Ordet og Israel*, juni 2007 og er her genoptrykt med små justeringer.

Ord bliver til liv

BOGANMELDELSE AF SUSSI KRÜGER

Ord bliver til liv

Malene og Lasse Holmgaard Iversen

Lohse, 2015

56 sider, kr. 49,95

Ord bliver til liv er et bibelstudiehæfte med syv studier. Det overordnede mål for hæftet er, at Guds Ord må få betydning i vores liv, så der bliver en sammenhæng mellem Bibelens budskab og det hverdagsliv, vi lever.

I begyndelsen af hæftet er der en vejledning til, hvordan vi skal gribe en studieaften an. Der lægges op til, at én er ansvarlig for at lede samlingerne, og at denne person også har en idé om, hvor mange spørgsmål der skal nås – ikke nødvendigvis dem alle.

Hvert studie indeholder fem faste punkter. Først et *Formål med samlingen*: Hvad er det, vi skal holde os for øje i denne samling?

Tjek ind er en runde, hvor alle kommer til orde med noget, som har med det kommende studie at gøre. Fra forfatterne lægges der op til, at alle også får mulighed for at fortælle, hvad det er, der fylder hos dem lige nu – på arbejdet, i familien, sygdom mm.

Tilbedelse er forskellige måder at tilbede på, bl.a. læsning af en Salme fra Bibelen, opfordring til fællesbøn, stilhed mm. Dette punkt er afveks-

Hæftet er overskueligt opbygget, og det er let tilgængeligt i stil og sprogbrug

lende fra gang til gang.

Tilegnelse er selve bibelstudiet. Her er det, vi fordyber os i et konkret emne, fx "Bibelens røde tråd" eller "Lev i Bibelen".

Der er mellem to og otte skriftlæsninger, med forholdsvis korte tekster, til hver samling. Dertil er der en del forklaringer med bibelhenvisninger. Det er godt og relevant. I forbindelse hermed er der også spørgsmål til fælles drøftelse.

Hæftet har enkelte steder en grundig gennemgang af en bibeltekst, men lægger mere op til en personlig tilgang til, hvordan Bibelen, Guds Ord, bliver til liv for os. Det er ikke en forudsætning, at man har læst på teksten hjemmefra.

Under *Tjeneste* kommer en konkret udfordring til vores hverdagsliv, som vi kan dele med hinanden. Det kan være,

hvordan Bibelens autoritet er udfordret både i samfundet, medierne og ungdomskulturen. Disse udfordringer er meget direkte og lavpraktiske.

Overskueligt og frigørende

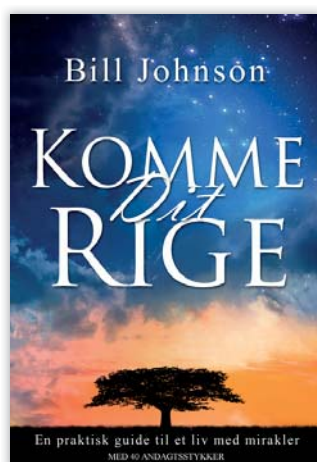
Hæftet er overskueligt opbygget, og det er let tilgængeligt i stil og sprogbrug.

Det lægger forfatterne på sinde, at Guds Ord bliver en autoritet i vores liv. Ikke kun når vi sidder til bibelstudie, men også når hverdagen ruller afsted. Det bliver gjort klart for os, at Jesus Kristus er hele Bibelens røde tråd, og at vi ikke kan forstå Jesus uden om Bibelen. Vi må rette vort blik væk fra os selv og hen mod Jesus; det er det virkeligt frigørende.

Jeg vil gerne bruge dette hæfte i vores bibelstudiegruppe. Lad det være min anbefaling. ■

Komme dit rige

BOGANMELDELSE AF PETER TECHOW

Komme dit rige

En praktisk guide til et liv i mirakler

Bill Johnson

Scandinavia, 2015

332 sider, kr. 199,-

Bogens forfatter, Bill Johnson (BJ), er præst i Bethel Church i Redding, Californien. Han/Bethel Church har i de senere år vakt international opmærksomhed ikke mindst på grund af ekstraordinære fænomener såsom guldstøv, englefjer og den såkaldte *Glory Cloud* (herlighedssky), der angiveligt har manifesteret sig ved menighedens samlinger.

Mange mennesker fra hele verden besøger således hvert år menigheden og dens "School of Supernatural Ministry". I april 2016 er BJ en af hovedtalerne på konferencen AWAKE16 i Kirken i Kulturcenteret, København – i øvrigt sammen med Randy Clarck, der er kendt som manden bag den såkaldte *Toronto-velsignelse*. I bogen beskriver BJ da også flere steder sin nuværende tjeneste mere eller mindre som udsprunget af netop Toronto-velsignelsen.

BJ har endvidere tilknytning til et netværk af yderligtgående karismatiske menigheder kendt under betegnelsen *New Apostolic Reformation*, hvis formål bl.a. er at realisere end ny apostolisk tidsalder.¹

Teologisk repræsenterer BJ

en udgave af den fremgangs-/herlighedsteologiske trosbevægelse. Dette kommer også tydeligt til udtryk i *Komme dit rige*, der må betegnes som ren-dyrket herlighedsteologi.

Ifølge BJ døde Jesus således for at give os del i et liv uden synd, sygdom og fattigdom – ikke blot engang, men allerede nu! Som det er i himlen, således har vi nu også fået ret til at opleve det på jorden. Og troen er det redskab, vi må lære at bruge for at trække på vores himmelske konto.

En grundlæggende tanke i bogen er, at selvom Jesus er Gud, gjorde han ikke mirakler i kraft af sin guddommelighed, men simpelthen som et menneske med et ret forhold til Gud, som var salvet med Guds ånd og udøvede tro.²

Derfor er det ifølge BJ muligt for enhver troende med et ret forhold til Gud at gøre de samme mirakler, som Jesus gjorde. Med andre ord bør det kristne liv være et liv, hvor mirakler er normen, ikke undtagelsen. Som det fremgår af undertitlen på bogen, vil den således være "en praktisk guide til et liv med mirakler".

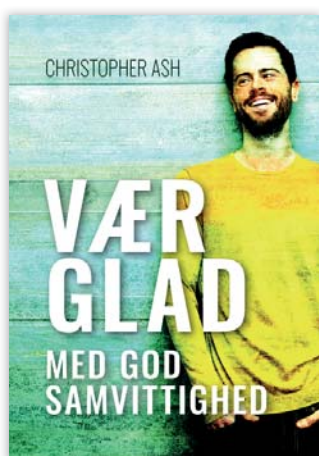
Min vurdering er, at læren

i bogen generelt hverken er sand eller sund. Den tager himlen på forskud på en ubalanceret måde og har intet syn for, at Gud herliggør os gennem lidelse. Bogen opererer i mine øjne med et forvrænget trosbegreb. Jeg kan derfor ikke anbefale den. ■

- 1 En god, kortfattet introduktion hertil gives af Arne Helge Teigen her: www.foross.no/aktuelt/nar-en-ny-apostolisk-refomasjon-2/
- 2 En kritik af BJ's kristologi gives af Arne Helge Teigen her: www.dagen.no/Kristenliv/Tid_for_oppgjør_med_Bill_Johnson-69144

Vær glad med god samvittighed

BOGANMELDELSE AF FLEMMING BAK POULSEN

Vær glad med god samvittighed

Christopher Ash
Credo Forlag, 2015
270 sider, kr. 249,95

Bogen *Vær glad med god samvittighed* handler ikke om glæde – ikke i første omgang i hvert fald. Det er en bog om samvittigheden. Men titlen er ikke en fejl. For det er en bog, der har glæden som mål. Den dybe glæde, der udspringer af en god samvittighed.

Det er et både oversat og vigtigt emne, og derfor er bogen relevant. Forfatteren kommer i dybden og formår samtidig at skrive enkelt og praktisk. Bogen henvender sig til kristne, og stilen er af og til lidt indforstået. Der er god og enkel bibeludlægning af centrale afsnit fra Romerbrevet, Første Korintherbrev og Hebræerbrevet.

Bogen falder i fire dele: A) Samvittigheden som vejleder, B) Samvittighed som sympotom, C) Det valg, vi alle må træffe (som indeholder kapitlerne: "Den forhærdede samvittighed" og "Den rensede samvittighed") og D) Udviklingen af en kristen samvittighed.

Bogen er bygget klart og logisk op. Nogle gange bliver det måske lidt for skematisk til min smag, som fx i de gentagne henvisninger til, at det

Jeg har været glad for at læse bogen. Den er igangsættende, og jeg tager gode tankevækkere med mig efter læsningen

først er i kapitel 7, at "den rensede samvittighed" udfoldes. Men Christopher Ash har samtidig meget sans for virkelighedens nuancer og for de dilemmaer, som også knytter sig til samvittigheden, som fx at samvittigheden både er en upålidelig og en uundværlig vejleder i vores liv.

Ash bruger mange små historier eller cases, som for de flestes vedkommende er opdigtede. Generelt er de troværdige og med til, at indholdet bliver virkelighedsnært. Jeg synes dog, der i nogle dele af bogen er for mange historier, som ikke bliver brugt godt nok, og derfor skaber et lidt flimrende udtryk.

Hvert kapitel sluttes af med en række spørgsmål til selvstudium eller diskussion i en

gruppe. De virker relevante, og jeg tror, bogen vil fungere rigtig godt som samtaleoplæg.

Igangsættende

Jeg har været glad for at læse bogen. Den er igangsættende, og jeg tager gode tankevækkere med mig efter læsningen.

Ash har skrevet bogen ud fra en oplevelse af, at man i hans kirkelige sammenhæng i praksis ignorerer samvittigheden som en modreaktion mod tidligere tiders overdrevent selvanalyserende kristendom.

Jeg ser en parallel til missionsmiljøer i Danmark. Men barnet skal ikke ud med badevandet, og derfor er der brug for, at vi – gerne med denne bog i hånden – lærer at tage samvittigheden alvorligt, for livets skyld. ■

Som om Gud ikke findes

BOGANMELDELSE AF ALEX DAHL KARLSEN

Som om Gud ikke findes

Hvad sker der, når livet sekulariseres?

Magnus Malm
Forlaget Boedal, 2015
240 sider, kr. 299,95

Malm har syv teser om sekularisering (= verdsliggørelse), som han udfolder i denne bog:

1. Sekularisering er at begynde at leve, som om Gud ikke findes
2. Det er ikke verden, der sekulariserer kirken; det er kirken, der sekulariserer verden
3. Sekularisering er ikke et moderne fænomen, der er ukendt for Bibelens mennesker
4. Sekularisering foregår normalt gradvist og uden tydelige spring
5. Sekularisering er et skråplan. Det kræver altid større beslutsomhed og flere kræfter at modvirke sekulariseringen end at lade den ske
6. Hvis et menneske forlader Gud, har det en grund til det, og kirken skylder at respektere og lytte til dette menneske
7. Sekularisering er et mysterium

Et udsagn, der gjorde indtryk på mig: "Problemet med det overåndelige er ikke, at der er for meget Gud, men at der er for lidt menneske" (s. 76). Når (udvalgte dele af) menneskelivet ikke får et positivt fokus,

vil sekulariseringen finde vej via blinde pletter, fx via materialisme.

Han har ingen luthersk baggrund, men kalder sig "fælleskirkelig". Hans kristne fokus er, at "Kristus er Gud og menneske." Det betyder, at Gud har med alle dele af livet at gøre. Og det er væsentligt.

Til gengæld kritiserer han det lutherske hjerteblod *Kristus alene, Nåden alene* og *Skriften alene*, fordi det i praksis udelukker en del af menneskelivet og får os til at se os selv som værdiløse.

Trods de erfaringer han peger på, mener jeg ikke, kritikken er retfærdig. Det skyldes tre forhold:

1. Malm overser den lutherske kaldsetik: at du tjener Gud i kald og stand. Den understreger, at du har med Gud at gøre i alle aspekter af dit menneskeliv.
2. "Kristus er Gud og menneske" bliver ufokuseret hos Malm. Der er ikke noget centrum. Det betyder, at forsoningen og det evige håb kommer til at træde noget i baggrunden for en række jordiske aspekter.
3. Syndefaldets konsekvens er,

Sekularisering er at begynde at leve, som om Gud ikke findes

at selv det bedste vil degenerere, hvilket i øvrigt ligger i tese 5. Derfor er det heller ikke fair af Malm at sammenligne lutherdommens elendigheder med de bedste eksempler, han kan finde på en ikke-sekulariseret kristendom. Er der intet galt med hans eget fælleskirkelige ståsted?

Han er heller ikke særlig konkret med, hvordan han vil opnå en ikke-sekulariseret kirke i dag. Det er ikke nok med smukke eksempler. Kirke er vi nemlig i virkelighedens bøvlgang og vanskelige valg, altså i syndefaldets verden.

Trods forbeholdene, som ikke er ubetydelige: Bogen er værd at gå i dialog med, da han har rigtig mange vigtige anliggender, som vi bør give agt på og ikke skyde fra os. Vi bør ikke leve, som om Gud ikke findes. ■

Kroppen og ånden

BOGANMELDELSE AF DAN K. MÅNSSON

Kroppen og ånden 1

– *Sjælesorgens basis*

Leif Andersen

Kolon 2015

496 sider, kr. 349,95

Leif Andersens tobindsværk *Teksten og tiden* om forkyndelsen udkom i 2006. Nu har første del af et tobindsværk om sjælesorg set dagens lys. Dermed har han ydet et væsentligt praktisk teologisk bidrag.

Det glæder mig, at denne lærebog i sjælesorg er udgivet, fordi den er dansk, den er grundig, og den hviler på et solidt teologisk fundament.

Enhver, som øver sjælesorg, bør læse denne bog – om ikke for andres, så for konfidenternes skyld. Jeg vil nok selv læse den flere gange.

Bogen er først og fremmest en medvandring i sjælesorgens refleksioner over de personer, som indgår i en sjælesørgerisk relation: sjælesørger, konfident og Gud. Udgangspunktet får vi i bogens begyndelse: "Hverken den hjælpende eller den hjælp søgende ser tingene, som de virkelig er. Vi ser hverken Gud eller os selv, som vi virkelig er" (s. 9).

Kroppen og ånden er skrevet af en dygtig teolog. Hvert eneste skridt argumenteres der grundigt for. Det er bogens slidstyrke, fordi Leif Andersen evner at forholde sig kritisk til flere teologiske traditioner,

Enhver, som øver sjælesorg, bør læse denne bog – om ikke for andres, så for konfidenternes skyld

inkl. sin egen. Det er samtidig bogens – eller rettere: læserens – udfordring, at grundigheden kan trætte, så orienteringssansen mistes.

Forfatteren er også en erfaren sjælesørger. Der efterlades guldgrube fra sjælesorgens rum. Ikke alle vil blive samlet op ved første læsning, men når læseren selv har gjort sig erfaringer i sjælesorgens rum, vil en ny læsning give genkendelse og motivere til videre refleksion, som kan befrugte nye sjælesørgeriske samtaler.

Leif Andersens sprog er gennemsyret af klassisk luthersk teologi. Han peger igen og igen på Kristus som centrum for vores tros- og livshjælp. Han understreger både skabelse og syndefald. Samtidig evner han at udtrykke sig i et sprog, så læsere, der ikke nødvendigvis deler hans teologiske position, udfordres til at reflektere over egen sjælesør-

geriske praksis – om den virkelig er livs- og troshjælp.

At læse om skyld og tilgivelse, skam og nåde, tro og tvivl uden de vendinger, hver tradition er vant til at bruge, kan for nogle læsere blive en udfordring. For øvrigt er det en god sjælesørgerisk øvelse: En sjælesørger må evne at lytte sig ind til budskabet i det, konfidenten kommer med.

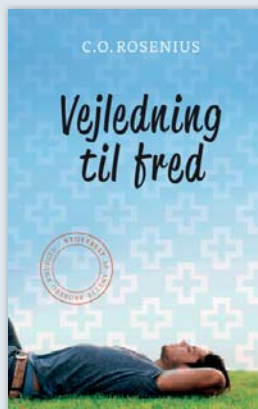
Bind 1 beskriver sjælesorgens basis i tre hoveddele: gudsbilleder, menneskesyn og selvbilleder. Alene første del – om gudsbilleder – vil for en del af Budskabets læsere være overraskende nyt stof, hvor teologi, religionspsykologi og sjælesørgerisk erfaring får lov at tale med hinanden om de gudsbilleder, vi selv bærer i os og møder i sjælesorgen, både de sunde og usunde. Jeg er ganske sikker på, at alene det afsnit kan berige en del sjælesørgeres praksis. ■

MERE INSPIRATION TIL TEMAET "ARVEN FRA ROSENIUS"

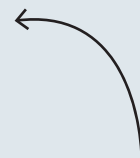
WWW.PIETISTEN.COM

Her findes originaltekster
af Rosenius

VEJLEDNING TIL FRED

af C. O. Rosenius
(nyoversat af Anette Broberg
Knudsen),
Logosmedia 2015, kr. 99,95

DIREKTE LINK

FOREDRAG

Fra jubilæumskonference om nyevange-
lisme/Rosenius på Hedemølle Efterskole,
februar 2014
<http://bit.ly/1rNipTb>

OPFØLGNING PÅ ARTIKLEN "VAR DET MIG, DU MENTE, HERRE?"

WWW.DLM.DK/LM-INTERNATIONAL

WWW.DLM.DK/JOB

TEMA:

Arven fra Rosenius

En arv kan både være værdifuld og relevant mange år efter overdragelsen. Men måske er der behov for at støve den lidt af.

For 200 år siden, i 1816, blev svenskeren Carl Olof Rosenius født. Med sine mange artikler har han efterladt en stor åndelig arv, også i Danmark.

Mange har derigennem fået hjælp, så troen er blevet forankret og hviler i det, som Gud allerede har gjort i Jesus (nåden i Guds hjerte) og ikke i den proces, som Gud er i gang med i os nu (nåden i mit hjerte).

Vi vil i temaartiklerne fokusere på, hvordan vi kan forholde os til den arv i dag:

- Hvad kan vi særligt lære af Rosenius' centrale anliggender?
- Hvilke usunde elementer var der eventuelt i hans forkyndelse?
- Hvad mente han i øvrigt om håndteringen af uenighed mellem kristne?

Derudover er der i dette nummer en række relevante boganmeldelser samt tankevækkende artikler om demokrati, mission kontra mangel, linje-forståelse af GT og meget andet ...

*Der er konsekvenser
for alle, der vil leve et
gudfrygtigt liv.
Mageligheden er
på spil*

SILAS O. SIDE 24

FOTO: ISTOCKPHOTO

Levende sten. Kan der tænkes noget mere modsætningsfyldt – for ikke at sige umuligt?! Der findes vel ikke noget, der er mere dødt end sten. Vi har det fx i udtrykket “stendød”. Så kan det ikke siges mere tydeligt, at den person, vi taler om, er død. Sten og liv hører bare ikke sammen.

ANNE CHRISTINE PEDERSEN SIDE 27